

Danas

Utorak, 24. novembar 2020, broj 8457

**ŠTAJNER:
NOVINE ĆE
PREŽIVETI**

**NAPADI I PRITISCI
NAVIKAVANJE
NA PRETNJE**

NUNS
NEZAVISNO UDRUŽENJE
NOVINARA SRBIJE

Glasnik Nezavisnog
udruženja novinara Srbije
Broj 41 - godina XXI - novembar 2020.

Dosije

MEDIJIMA

**JUG SRBIJE
MEDIJI
NA IVICI
OPSTANKA**

KARIKATURA: DUŠAN PETRIČIĆ

Savet za štampu

IZAZOVI REGULACIJE

SLUČAJ: ZAŠTO JE NOVINAR SEBI ZAPALIO KUĆU

Uvodnik**Kako odbijamo da pristanemo**

Nezavisno udruženje novinara Srbije pokreće novu seriju svog Dosijea, koji će beležiti i komentarisati najvažnije vesti iz medijske sfere u Srbiji. U izvesnom smislu, naziv našeg glasila, za koje planiramo da izlazi jednom mesečno, mogao bi da bude, kao u vreme Slobodana Miloševića, "Dosije o represiji"; pamtimo i čujemo te roto tragove jednog teškog vremena, u kojem su bili ugroženi egzistencija, ali i životi novinara i urednika. Ostali su kao beleg, nažalost ne i kao putokaz. Pesnički rečeno (A. Šoljan), "najgore su vesti bile i najtačnije", baš kao i danas. Za društvo i profesiju.

Veliki broj poslovno sposobnih osoba koji se izdaje za novinare svrstao se u nazadnjački, korumpirani, tabloidizirani politički tabor, pristajući da snishodljivo, uvlačački, mučno i teško svarljivo, saslušuje glavnim eksponentima režima čija je vladavina obeležena moralnim sunovratom i ugrožavanjem opstanka ovdašnjeg življa, da ne kažemo građana. Osmišljavaju i realizuju ogoljenu propagandu utemeljenu na lažima, falsifikatima, uvredama i difamacijama političkih protivnika i profesionalnih novinara, rešenih da, uprkos opasnostima, egzistencijalnim teškoćama i bezočnim ucenama, ne pristanu da ijedan komad slobodnog medijskog prostora ustupe moćnoj autoritarnoj mašineriji. Ili, tačnije, ne pristanu na to da ga predaju bez borbe.

Suočeni sa samovlašću i zloupotrebama budžetskog novca namenjenog za njihovo finansiranje, mediji teško opstaju i jedna za drugom gase se svetiljke namenjene ljudima koji misle svojom glavom. Uništavaju se temelji demokratije, podržavaju nakazni proizvođači bestidnih manipulacija, zlikovci iz virtuelnog sveta.

U takvoj atmosferi, vesni smo, dometi novina koje se, najšire, bave profesijom, životom i radom novinara, egzistencijom medija - nisu veliki. Nastojaćemo, međutim, da obeležimo medijsku stvarnost, ne zaboravljajući blisku prošlost i ne ustežući se da ukažemo na izazove koji nas očekuju.

REDAKCIJA

20. oktobar

PREMINUO je Dušan Mitrović, jedan od osnivača i direktor Privrednog društva "Dan Graf", izdavača dnevnika Danas.

MEDIJSKA udruženja Asocijacije medija, Asocijacije onlajn medija, ANEM, Lokal presa, NUNS i NDNV osudile saopštenje Ministarstva kulture i informisanja u vezi sa nasilničkim uništavanjem izložbe strip autora u galeriji zemunske Stare kapetanije.

22. oktobar

UDRUŽENJE novinara Srbije optužilo je Okružni sud u Cirihi i Junajted grupu (UG) da prikrivaju činjenice o presudi u kojoj je sud presudio u korist suvlasnika Grupe Dragana Šolaka protiv televizija Pink, Studio B, kao i tabloida Informer. Ovi mediji vodili su medijsku kampanju, objavljujući neistine o Draganu Šolaku, presudio je švajcarski sud.

NASTAVLJENO suđenje za paljenje kuće novinaru Milanu Jovanoviću.

24. oktobar

UREDNIKA Njuz Maks Adrija Jelena Obućina istupila iz članstva UNS.

26. oktobar

PREMINUO prvi glavni i odgovorni urednik i jedan od osnivača Danasa Gruzica Spasović.

PREMINUO Milan D. Špiček, novinar Radio Beograda.

29. oktobar

NEDELJNIK Vreme proslavio 30 godina postojanja.

30. oktobar

NI TELEVIZIJA proslavila šestu godinu emitovanja. Prvi put je ušla u kabl 2014. godine u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu.

3. novembar

NA TELEVIZIJI Hepi prikazan je skandalozan snimak o abortusu, u kome se vidi komadanje i sečenje formiranog fetusa.

REM nije usvojio Nacrt pravilnika kojim rijaliti programi prelaze u noćni termin, i time jasno stao na stranu emitera.

3. novembar

KURIR je slagao da je imao ekskluzivan intervju sa Barakom Obamom, pa se izvinio za "grubu grešku".

5. novembar

NOVINARKE protiv nasilja osudile pretne Ivani Jasnić, novinarki Blica

17. novembar

AGENCIJA Tanjug podnela je privatnu tužbu protiv urednika Fejknjuz tragača **Stefana Janjića** (na fotografiji) zbog izjave koju je u julu ove godine dao na televiziji NI kada je, između ostalog, rekao da se toj agenciji "ne može verovati jedan kroz jedan". Tanjug tvrdi da im je na ovaj način Janjić ugrozio kreditnu sposobnost i traže da se on uslovno osudi na godinu dana zatvora.

NAGRADA ZA ETIKU I HRABROST: Sa dodele nagrade u Medija centru i laureati Aleksandar Cvrkotić i Jelena Zorić

28. oktobar

Uručena **Nagrada za etiku i hrabrost "Dušan Bogavac"**, koju već **30 godina** dodeluju **Fondacija "Dušan Bogavac"** i **Nezavisno udruženje novinara Srbije**.

Dobitnici nagrade za **2020. godinu** su novinarka i snimatelj **Televizije NI – Jelena Zorić** i **Aleksandar Cvrkotić**, i redakcija lista **Danas**.

"Novinarka NI Jelena Zorić je svojim hrabrim i etičkim angažmanom tokom 2020. godine, a naročito za vreme građanskih protesta početkom jula, potvrdila sve atribute časnog i profesionalnog žurnalizma. Takođe, nagradu je

zaslužio i snimatelj NI Aleksandar Cvrkotić, kao simbol svih odvažnih snimatelja i fotografa, koji kamerom, bez obzira na uslove i prilike, beleže važne trenutke. A redakcija dnevnog lista Danas već više od dve decenije nastoji da svojom uređivačkom politikom i publikovanim sadržajima na delu pokaže standarde etičkog i hrabrog novinarstva, a to usmerenje i opredeljenje dokazali su i tokom ove godine. Danas je trenutno jedini slobodni i nezavisni dnevni list u Srbiji, što nažalost govori o turbobnoj slici medijske scene", navodi se u obrazloženju žirija.

koja je pisala o slučaju Milutina Jeličića Jutke u vezi sa seksualnim uznemiravanjem Marije Lukić, i izveštavanje Hepi televizije o abortusu.

8. novembar

ALEKSANDAR Vuksanović zvan Aca Lukas u emisiji Hit-tvit, koja ide uživo, grubo je vređao i ponižavao no-

8. novembar

Direktnim napadom i osudom slobodnih i nezavisnih medija, predstajući sebe kao žrtvu, oglasio se u **Batajnici** predsednik Srbije **Aleksandar Vučić**. Iskusi novinar kote **Radio Pale**, ministar informisanja Srbije, uopšte, čovek sa iskustvom u disciplinovanju medija, imalac pouzdanih podataka o berzi medija u Srbiji, ima predlog za neidentifikovane neprijatelje.

"Ja sam im to davno rekao. Najbolje rešenje umesto što gubite stotine miliona evra, koje ste uložili u NI, Novu S, News Max Adria, platili Danas, platili pet radio stanica koje su kupili, od 'Karoline', do 'Hit' radija, 'TD' i ne znam čega, što su Đilas i ostali kupili, do svih nedeljnika koje drže, do ne znam čega sve, stotine miliona evra ... Lakše ljudi da me ubijete! Ajde više, uradite to već jednom, nemojte više da pretite, nemoj više da se krijete iza društvenih mreža. Uradite to već jednom, drugi način da me ubedite da ste u pravu nećete imati. Niti ćete moći. Požurite", izustio je Vučić.

Ukazao je na to ko mu radi o glavi. Pravi trenutak da preduhitri novinare i medije. Da anticipira osvetu.

6. novembar

ANĐELI Mitrović, menadžerki društvenih mreža u KRIK-u, obijen stan je u Beogradu. Ovo je treći slučaj da su članovima redakcije portala KRIK obijeni stanovi - prethodno se to desilo novinarkama Dragani Pećo i Milici Vojnović. Policija nije rešila nijedan od slučajeva.

PREMINUO Rajko Đurić, novinar i borac za prava Roma.

vinarku NI televizije Žaklinu Tatalović. U studiju su bili bili Zoran Čirjaković i Aleksandar Šapić koji nisu reagovali.

9. novembar

NOVINARSKA udruženja i veliki deo javnosti oštro osudio seksističke uvrede na račun Žakline Tatalović.

10. novembar

UPRAVNI odbor Javne medijske ustanove Radio-televizije Srbije nije doneo odluku o izboru generalnog direktora RTS-a, jer nijedan od kandidata nije dobio potrebnu većinu glasova. Za mesto generalnog direktora kandidovali su se dosadašnji direktor Dragan Bujošević, Vladimir Palikuća, novinar RTS, Miloš Rajković, bivši član REM, Stanislav Veljković, generalni sekretar RTS, i Olivera Jovičević, novinarka, autorka emisije Upitnik.

14. novembar

FANULA Nialin (Fionnuala Ní Aoláin), specijalna izvestiteljka Ujedinjenih nacija za zaštitu i unapređenje ljudskih prava u borbi protiv terorizma, obratila se Vladi Srbije povodom toga što je u julu 2020. Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma od banaka u Srbiji zatražila uvid u finansijske transakcije najmanje trideset sedam organizacija i udruženja, kao i dvadeset pojedinaca. Podsetnika radi, na tom spisku su bili mnogi novinari i pojedini mediji iz Srbije.

18. novembar

PREDSTAVNICI nekoliko opozicionih stranaka sastali se sa rukovodstvom RTS-a i tražili, između ostalog, dve debatable emisije.

19. novembar

SLUŽBA za nadzor i analizu Regulatornog tela za elektronske medije (REM) utvrdila je da nema odgovornosti TV Pink za uvrede koje je u emisiji Hit Tvit izgovorio pevač Aleksandar Vuksanović na račun novinarku NI Žakline Tatalović.

20. novembar

ISTRAŽIVANJE koje je sproveo CeSID, u saradnji sa agencijom Komunis, pokazalo je da kod ispitanika starih između 25 i 55 godina raste poverenje u nezavisne medije.

JUNAJTED grupa podnela je prijavu koncentracije na tržištu kako bi joj se odobrila kupovina privrednog društva "Dan Graf", izdavača beogradskog lista Danas.

ISTORIJA: Naslovna Dosijea iz avgusta 2000. godine

Slučajevi pretnji i nasilja nad novinari- ma i dalje su zabrinjavajući, a celokupno okruženje za nesmetano ostvarivanje slobode izražavanja treba dalje ojačati, uključujući i u praksi

Šta donosi izveštaj Evropske komisije o medijima

NOVINARI SU IZLOŽENI NASILJU

U opšteno govoreći, novinari imaju malo sigurnosti na poslu, a uređivačko okruženje, koje favorizuje „tabloidizam“, nije pogodno za poboljšanje novinarskih standarda. Nova medijska strategija podvukla je potrebu za jačanjem sigurnosti zaposlenja novinara i uloge novinarskih udruženja u pitanjima povezanim sa sindikatima i zapošljavanjem.

Ovo su neke od konstatacija iznetih u **Izveštaju Evropske komisije za 2020. godinu** koji prati saopštenje Komisije upućeno **Evropskom parlamentu, Savetu, Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu** i Komitetu regiona Saopštenje o politici proširenja EU.

Primenite Medijsku strategiju

U Izveštaju se konstatuje i to da primena nove **Medijske strategije** još nije započela i nije zabeležen nikakav konkretan napredak u pogledu poboljšanja sveukupnog okruženja za ostvarivanje slobode izražavanja. Ostale prošlogodišnje preporuke, zaključak je Komisije, tek treba da se realizuju i stoga i dalje važe. Slučajevi pretnji i nasilja nad novinarima i dalje su zabrinjavajući, a celokupno okruženje za nesmetano ostvarivanje slobode izražavanja treba dalje ojačati, uključujući i u praksi.

„Zaštitnik građana je 22. maja 2020. godine sa predstavnicima sedam medijskih udruženja i sva tri novinarska sindikata potpisao sporazum o uspostavljanju platforme za registraciju slučajeva pritisaka na novinare i druge medijske aktere i ugrožavanja njihove bezbednosti. Ova inicijativa zasniva se na prethodno uspostavljenoj praksi udruženja medija da objavljuju godišnje statističke izveštaje. Transparentnost vlasništva nad medijima i raspodele budžetskih sredstava, posebno na lokalnom nivou, tek treba da se uspostavi. Nova medijska strategija Srbije ukazala je na ova pitanja. Kada je reč o medijskom praćenju izborne kampanje, **Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR)** je u svom preliminarnom izveštaju utvrdio da su i novoosnovani nadzorni odbor u **Narodnoj skupštini i Regulatorno telo za elektronske medije (REM)** bili pasivni, iako je REM bio aktivniji u za-

KARIKATURE: PREDRAG KORAKSIĆ CORAX

Hapšenje novinarkе

„Novinarka (**Ana Lalić**, prim. red.) je uhapšena nakon što je napisala članak koji opisuje nedostatak zaštitne opreme od bolesti kovid-19 u bolnici. Iako su krivične prijave protiv nje zbog izazivanja panike povučene mesec dana kasnije, novinarka je od tada nastavila da bude žrtva kampanje blaćenja, verbalnog zlostavljanja i pretnji, uključujući i zvaničnike na visokom položaju. Mera ograničenja pristupa novinarima dnevnim konferencijama za štampu o pandemiji bila je na snazi deset dana, a zatim povučena“, navodi se u izveštaju **Evropske komisije**.

vršnoj fazi kampanja. ODIHR je takođe otkrio da većina TV kanala sa nacionalnom frekvencijom i novina promovišu Vladinu politiku i da je nekoliko medija koji su nudili alternativne poglede imalo ograničen doseg i nisu bili efikasna protivteža, što je narušilo raznolikost političkih stavova dostupnih kroz tradicionalne medije, kroz koje većina glasača dobija informacije“, konstatuje se u Izveštaju

Kako do jednakog položaja

Prioriteti **Srbije** trebalo bi, po slovu Izveštaja, da budu stvaranje povoljnog okruženja u kojem se nesmetano može ostvariti sloboda izražavanja i obezbeđivanje da organi za sprovođenje zakona i sudske vlasti pravilno i brzo reaguju na pretnje, fizičke napade, nasilje i slučajeve narušava-

nja privatnosti nad novinarima i blogerima, kao i da Vladini zvaničnici javno osude ovakve slučajeve; obezbeđivanje pune primene medijskih propisa i jačanje nezavisnosti Regulatornog tela za elektronske medije i povećanje njegovog kapaciteta za proaktivni rad; obezbeđenje odgovarajućeg finansiranja javnih radiodifuznih usluga, transparentnog i pravičnog sufinansiranja medijskih sadržaja koji služe javnom interesu i povećane transparentnosti vlasništva medija i oglašavanja.

U Izveštaju se podseća na to da je „tokom vanrednog stanja usled bolesti **kovid-19**, Vlada je usvojila 28. marta 2020. Uredbu o centralizovanju svih informacija o pandemiji isključivo posredstvom Vladinog **Kriznog štaba**, koja je potom povučena **2. aprila**“.

Verbalni napadi i blaćenja

Konstatuje se i to da su se verbalni napadi i kampanje blaćenja protiv novinara intenzivirali u periodu pre izbora. **Savet za štampu** nastavio je da beleži porast kršenja

novinarskog kodeksa profesionalnog ponašanja u štampanim medijima.

„Ponovljene izjave visokih državnih zvaničnika o svakodnevnom i istraživačkom radu novinara sprečavaju stvaranje okruženja u kojem se sloboda izražavanja može nesmetano ostvarivati. Često odbijanje javnih tela da otkriju informacije ili ćutanje uprave, nakon zahteva podnetih u skladu sa **Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja**, i dalje ometaju rad novinara. Broj žalbi novinara **Povereniku za informacije od javnog značaja** povećao se u **2019.** u poređenju sa prethodnom godinom.

Tokom celokupnog izveštajnog perioda primećeno je da **javni radiodifuzni servisi** neuravnoteženo predstavljaju pluralizam javnih stavova. Što se tiče perioda koji je prethodio izborima, ODIHR je u svom preliminarnom izveštaju utvrdio da su javni emiteri omogućili učesnicima u nadmetanju besplatno emitovanje i jednak pristup izbornom programu, kako to zakon zahteva. Međutim, Vlada je imala koristi od opsežnog izveštavanja u drugim uredničkim programima. Potrebno je unaprediti javni radiodifuzni servis na jezicima manjina, naročito u pogledu **Radio televizije Srbije (RTS)**. Uprkos povećanju za oko **15 odsto** pretplate u januaru 2020. godine, privremena priroda modela finansiranja – kombinacija pretplate, budžetskih subvencija i komercijalnih doprinosa – ostavlja javne emitere ranjivim u pogledu političkog uticaja“ ocenjuje se u Izveštaju Evropske komisije.

PRIREDILA REDAKCIJA DOSIJEJA

Uputstva i smernice

KODEKS
NOVINARA
SRBIJE

Brojke

911

Žalbi primio je Savet od 1. septembra 2011. do 15. novembra 2020.

588

Žalbi je ukupno bilo o kojima je odlučivala Komisija - od toga je u 399 slučajeva odlučila da Kodeks jeste prekršen, a u 126 da nije.

71

žalba rešena je medijacijom.

485

žalbi podneli su građani (pojedinci), a zatim nevladine organizacije - 185.

145

žalbi podneto je u ovoj godini, zaključno sa novembrom, i to je rekord, a najmanje je žalbi bilo 2012. godine - samo 34.

73

žalbe podneto je na Kurir, i ova redakcija je rekorder, a sledi Informer sa 62.

229

puta kršene su odredbe iz Poglavlja I Kodeksa novinara Srbije (istinitost izveštavanja), zatim 196 iz Poglavlja IV (odgovornost novinara) i 181 iz Poglavlja V (novinarska pažnja), s tim što su veoma retki tekstovi u kojima je prekršena samo jedna odredba.

Milioni za tabloide iz budžeta

Prilikom dodele novca za sufinansiranje medijskih projekata od javnog interesa, Ministarstvo kulture i informisanja uzima u obzir da li je medij koji konkuriše kršio Kodeks novinara Srbije, koliko se i da li se pojavljivao pred Komisijom za žalbe Saveta za štampu.

S druge strane, iz lokalnih budžeta obilato se plaća upravo tabloidima, a konkursne komisije ne obaziru se na odluku Saveta za štampu. Prema podacima koje je objavio UNS, u poslednjih pet godina četiri tabloida koja su najviše kršila Kodeks (Informer, Srpski telegraf, Kurir i Alo), i po odlukama Komisije za žalbe Saveta za štampu i po monitoringu (3.903 puta samo u drugoj polovini prošle godine), ukupno su inkasirala na konkursima lokalnih samouprava više od 119,5 miliona dinara, odnosno, milion evra.

Savet za štampu, objektivno i lično

IZAZOVI REGULACIJE

Ono što je najveća tekovina dosadašnjeg rada, jeste činjenica da je upravo zahvaljujući Savetu medijska etika postala validna i relevantna tema, da se o njoj raspravlja na svim medijskim konferencijama i među novinarima. Na javnim sednicama i predavanjima koja često držimo pred studentima novinarstva na Fakultetu političkih nauka, nastupamo pred punom salom, a mlade kolege aktivno učestvuju u svim raspravama

PIŠE: Tamara Skrozza

U vreme kada je održana prva sednica Komisije za žalbe Saveta za štampu, autorka ove priče trčala je sa sednica da bi podojila svoju bebu. Danas, beba je devetogodišnja devojčica, a Komisija i Savet su praktično prošli isto što i ona, isto što i svako dete od faze dojenja do predpuberteta: skidanje s pelena, prohodavanje, dečje bolesti, socijalizacija, prve svađe i nemiri, ali i dobre ocene i uspešni nastupi pred publikom.

Trenutno, Savet plovi kroz mirnije vode, ali nikako nije na sigurnom. Nakon niza pokušaja da se kroz novu Medijsku strategiju njegova uloga relativizuje formiranjem drugih samoregulatornih tela, ili njegovim „podržavljenjem“, sve je više žalbi koje bi mogle da se tumače kao zloupotreba Saveta, sve više indirektnog upliva politike. Srećom, a uprkos svim trvenjima - Savet ima čvrste temelje, a svim osnivačima podjednako je stalo do njegovog opstanka.

LIČNA KARTA I MATIČNI BROJ

U javnosti se često mešaju termini Savet za štampu i Komisija za žalbe, pa se odluke Komisije proglašavaju odlukama Saveta. Zapravo, Komisija je, uz Upravni odbor, samo deo Saveta za štampu, ali istovremeno njegov najvažniji deo, ono što ga definiše i ono zbog čega na kraju i postoji. Komisija ima 11 članova: po dvoje iz NUNS-a i UNS-a, jedan iz Lokal Presa, troje iz Asocijacije medija i troje koji predstavljaju javnost.

Pravo da se žale Komisiji za žalbe Saveta za štampu, imaju pojedinci neposredno pogođeni izveštavanjem medija, organizacije koje se bave zaštitom prava grupa koje su pogođene, mediji, roditelji u ime svoje dece, organizacije koje je pojedinac ovlastio da nastupaju u njegovo-njeno ime, ali i svaki član Komisije (s tim što potom nema pravo da učestvuje u raspravi i odlučivanju u tom predmetu)

Komisija za žalbe bavi se, zapravo, poštovanjem Kodeksa novinara Srbije, odnosno utvrđivanjem koje su tačke po poglavljima tog dokumenta prekršene u ovom ili onom tekstu. Iako se žalioći često pozivaju na zakone, a među predstavnicima javnosti uvek imamo sudije, advokate ili pravnike - Komisija ne odlučuje o poštovanju zakona. Za to su, naravno, nadležne druge institucije.

Odluke se donose izjašnjavanjem članova, a za usvajanje je neophodno sedam glasova, što je približno dvotrećinskoj većini. Tokom prethodnih devet godina, više puta je menjan način glasanja. U početku, osim većine glasova, bilo je neophodno da za svaku odluku glasa bar po jedan predstavnik osnivača (NUNS, UNS, Lokal Pres i Asocijacija medija). Ideja je bila da se spreče eventualne zloupotrebe i prevladavanje uticaja ovog ili onog udruženja, ali je problem bio u tome što je predstavnik Lokal Presa, samom činjenicom da je jedini predstavnik tog udruženja - imao pravo veta na bilo koju odluku. Zbog toga, prešlo se na sistem 8:3, odnosno više od dvotrećinske većine, bez obzira na glasanje predstavnika pojedinih udruženja.

U tom periodu, bili smo suočeni sa dva problema. Prvi je to što pred Savet retko dolaze slučajevi toliko jasni i „čisti“ da se čak osmoro članova izjasni za jednu ili drugu opciju. Osim toga, pošto članovi imaju mogućnost da u nekim slučajevima ostanu uzdržani, da se ne izjasne, to je dodatno otežavalo prelazak „praga“ od osam glasova. Zbog svega toga, nedavno je Upravni odbor usvojio odluku da broj glasova potrebnih za odluku bude - sedam, kako bi se smanjio broj slučajeva u kojima odluka nije donesena.

Kako bi se izbegao bilo čiji monopol, Komisija nema predsednika, već se predsedavajući smenjuju na svakih šest meseci, utvrđenim redom. Od prvog dana rada Komisije, najzaslužnija za njen rad jeste generalna sekretarka

Gordana Novaković, kojoj bi verovatno trebalo dati beneficirani radni staž za sve ono što je do sada pregurala i preživela sa nama.

VRANE, MINISTRI I OSTALE TEME

Pravo da se žale Komisiji za žalbe, imaju pojedinci neposredno pogođeni izveštavanjem medija, organizacije koje se bave zaštitom prava grupa koje su pogođene, mediji, roditelji u ime svoje dece, organizacije koje je pojedinac ovlastio da nastupaju u njegovojeno ime, ali i svaki član Komisije (s tim što potom nema pravo da učestvuje u raspravi i odlučivanju u tom predmetu). U tom smislu, ovdašnji Savet je specifičniji u odnosu na neke druge, nemački na primer, gde svaki građanin-ka ima pravo da se žali na bilo koji medijski sadržaj.

Savetu su se, osim „običnih“ ljudi, žalila i tri ministra: Tomica Milosavljević, nekoliko meseci nakon što je nastupio fotelju ministra zdravlja, potom njegov kolega po fotelji Zlatibor Lončar, ali i Vladan Vukosavljević, i to u više navrata i obično u ime Ministarstva kulture i informisanja. Ipak, najpoznatiji žalilac bio je Tomislav Nikolić, koji se još na predsedničkoj funkciji žalio zbog načina na koji su mediji izveštavali o njemu tokom velikih poplava 2014. Ipak, ovaj slučaj ostao je zapisan u istoriji Saveta - ne samo zbog žalioća, već, pre svega, zbog reakcije na odluku kojom nije bio zadovoljan. Lična predsednikova savetnica Stanislava Pak uputila je otvoreno pismo u kojem je poručila da se predsednik više nikada neće žaliti Savetu i usput navela: „Mislili smo - ko zna, možda nas iznenadite. Kao što niste. Vrana vrani oči ne vadi.“

Osim ovog slučaja, pažnju javnosti privlačili su i neki drugi: slučaj Vlade Georgieva, žalba jedne učesnice rijaliti-tija, više žalbi Dragana Dilasa, žalba Nemca Andreasa Kaufmana čiju je fotografiju Politika objavila kao fotografiju izvesnog dr Petra Veličkovića...

APOKALIPTIČNO:
Naslovne strane tabloida

GAŽENJE KODEKSA ILI ALO, KURIR, SRPSKI TELEGRAF I INFORMER

U septembru 2015. zabeležen je 381 slučaj kršenja Kodeksa, u septembru 2016. godine 530, a u sledeća dva monitoringa 583 i potom 722. U septembru 2019. zabeležena su 773 teksta u kojima je prekršen Kodeks. U prevodu - duplo više nego 2015, kada je prvi put rađen monitoring

Od 2015. godine, Savet za štampu sprovodi i monitoring dnevne štampe: svakog dana, čita se osam nacionalnih listova (Alo, Blic, Danas, Večernje novosti, Informer, Kurir, Srpski telegraf i Politika) i beleži u kojim su tekstovima prekršili Kodeks novinara Srbije.

Iako se monitoring ne realizuje u istim vremenskim intervalima i periodima - nekada je to šest meseci, nekad devet, nekad prvih šest, a nekad druga polovina godine - te stoga nisu međusobno stoprocentno uporedivi, ovi su rezultati dragoceni dokaz onoga što se u medijima dešava. Iz godine u godinu, sve je više kršenja Kodeksa, sve više gaženja profesionalnih normi, u praktično svim rubrikama - od naslovnih strana, do sporta.

U septembru 2015. zabeležen je 381 slučaj kršenja Kodeksa, u septembru 2016. godine 530, a u sledeća dva monitoringa 583 i potom 722. U

septembru 2019. zabeležena su 773 teksta u kojima je prekršen Kodeks. U prevodu - duplo više nego 2015, kada je prvi put rađen monitoring. Na dnevnom nivou, zabeleži se ponekad čak i više od trideset tekstova u kojima je prekršena bar jedna tačka Kodeksa.

Svaki put, ubedljivi šampioni su Alo, Kurir, Srpski telegraf i Informer, koji za šest meseci zabeleže nekoliko hiljada prekršaja. Najviše se krši pretpostavka nevinosti (otkrivanje identiteta osobe osumnjičene za krivično delo), objavljuju nedokazane teze i optužbe, pravo na privatnost, neobeležavanje marketinških sadržaja, nepoštovanje kulture i etike javne reči.

Zanimljivo je da je kolega Petar Jermić, koji je od 2015. do 2019. bio deo dvočlanog tima za monitoring, na kraju pozvan da bude menadžer za etiku Adria Media grupe, pa se danas bavi poštovanjem Kodeksa u Kuriru (što je i jedini takav primer u Srbiji).

Meni je najznačajniji slučaj koji smo imali žalba Centra za prava deteta koji se u martu 2012. žalio zbog izveštavanja Blica o smrti dečaka Ervina Bilickog, odnosno činjenice da je taj list, osim detalja s obdukcije, na naslovnoj strani objavio fotografiju dečaka snimljenog u kovčegu. Iako su spornu fotografiju Blicu ustupili roditelji, Komisija je odlučila da je u tom slučaju prekršen Kodeks. Kolege iz nekih drugih evropskih saveta tvrdile su da taj slučaj ne bi ni prihvatile (upravo zbog dozvole roditelja), a na različitim predavanjima, često se lome koplja oko pitanja šta je i kako je trebalo da se odluči.

Za istoriju Komisije vrlo je značajna i šestomesečna Odiseja s listom Politika tokom 2016. godine. Nakon što je Komisija donela odluku da je Politika prekršila Kodeks u jednom slučaju, Politika se redovno bavila likom i delom pojedinih članova, kao i njihovim ponašanjem na sednicama - zgodno izvlačeći iz konteksta sve što bi moglo da ih prikaže u lošem svetlu. Stvar je došla dotle, da je član Komisije Zlatko Čobović čak i tužio Politiku zbog teksta za koji je smatrao da ga profesionalno diskredituje. Iako je ovaj period bio psihološki mučan, za neke od nas prepun iskušenja, i vrlo verovatno loš za imidž Saveta, činjenica je da se o ovom telu tada redovno izveštavalo i da je upravo zbog tenzija s Politikom - bilo „popularnije“ nego ikada.

PUT KA NORMALNOSTI

Za razliku od većine drugih institucija i organizacija koje se bave medijima, Savet za štampu je u svakom izveštaju Evropske komisije o napretku Srbije u procesu evropskih integracija pozitivno ocenjen. Isto se dešavalo i u drugim sličnim dokumentima, gde se isticalo da se odluke donose bez pritisaka i da je Savet telo koje bi na svaki način trebalo podržati. Problemi su, međutim, nastajali na domaćem terenu - gde nas neke kolege najpre „nisu videle“ (uporno ignorišući činjenicu da je na sajtu Saveta objavljena svaka odluka, svaki zapisnik sa sednice, svako obrazloženje), a potom se opsetile da bi i same mogle da prave svoje savete, pa se trudili da nas širom sveta što više ocene.

Propali pokušaji da se umesto samoregulatornog Saveta napravi „REM za štampane medije“ već je pomenut, a ni pomena nisu vredni silni pokušaji da se „ispod žita“ Savet diskredituje i diskvalifikuje. Jer, bez obzira na neke problematične i u startu kompleksne odluke (o kojima bismo se danas možda drugačije izjasnili), bez obzira na konstantne probleme s finansiranjem, na povremene tenzije među članovima, pa i na pravo svakog da ulogu Saveta posmatra ovako ili onako - to je jedino telo u kojem uspešno saraduju sva najrelevantnija udruženja i asocijacije, kao i da nikada nije bilo ozbiljnih „pukotina“ koje bi eventualno ugrozile njegovo postojanje.

Plaše me dve stvari: najpre mogućnost da će država, ovako ili onako, nastaviti s pokušajima da formira neki „svoj“ savet, drugo samoregulatorno telo, koje bi devalviralo sve što je do sada urađeno. Osim toga, zabrinjavajući su sve češći pokušaji nečega što vidim kao pokušaj zloupotrebe Saveta, o čemu se članovi Komisije međusobno ne slažu: večiti ratovi između nekih medija, žalbe koje su formalno - pravno osnovane (ali zapravo predstavljaju političke obračune), zasipanje Saveta dokumentima i mejlovima samo radi isterivanja svoje lične pravde i realizacije sopstvenih agendi...

Bilo je, a i dalje ima nesuglasica. Bilo je, a više ih nema - žestokih svađa. Ipak, i te nekadašnje svađe su se uglavnom pokazale kao dugoročno korisne: meni su najomiljenije i najedukativnije ostale one sa bivšom urednicom Kurira Marijom Kordić - koja je Savetu, iako smo praktično o svemu mislile različito - donela dragocen uvid u svet tabloida i njihovog poimanja medija i sveta.

Ono što je najveća tekovina dosadašnjeg rada, jeste činjenica da je upravo zahvaljujući Savetu medijska etika postala validna i relevantna tema, da se o njoj raspravlja na svim medijskim konferencijama i među novinarima. Na javnim sednicama i predavanjima koja često držimo pred studentima novinarstva na Fakultetu političkih nauka, nastupamo pred punom salom, a mlade kolege aktivno učestvuju u svim raspravama.

Uprkos tome, plaše me dve stvari. Najpre mogućnost da će država, ovako ili onako, nastaviti s pokušajima da formira neki „svoj“ savet, drugo samoregulatorno telo, koje bi devalviralo sve što je do sada urađeno. Osim toga, zabrinjavajući su sve češći pokušaji nečega što vidim kao pokušaj zloupotrebe Saveta, o čemu se članovi Komisije međusobno ne slažu: večiti ratovi između nekih medija, žalbe koje su formalno - pravno osnovane (ali zapravo predstavljaju političke obračune), zasipanje Saveta dokumentima i mejlovima samo radi isterivanja svoje lične pravde i realizacije sopstvenih agendi...

S druge strane, ono što me raduje jeste da su današnji studenti i mladi novinari daleko zainteresovaniji za medijsku etiku i da će - nadam se - zahvaljujući njima, čitava ova stvar opstati. Jer, bez obzira na dečije bolesti i silne prepreke, jedina zajednička „beba“ svih najrelevantnijih medijskih organizacija i asocijacija stala je na svoje noge i u savim poremećenim medijskim okolnostima, postala prepoznatljiva i jaka koliko se to uopšte danas može biti.

Malo li je?

Laži na naslovnoj

Prema istraživanju Raskrikavanja (KRİK), četiri najtiražnija tabloida: Informer, Srpski telegraf, Alo i Kurir - tokom 2019. godine objavili su najmanje 945 lažnih ili neutemeljenih tvrdnji samo na naslovnim stranama. Prednjači Informer sa 317 „uhvaćenih“ laži, sledi Alo (259), Srpski telegraf (227) i Kurir (142).

Najviše laži je izrečeno na račun opozicije i njihovih lidera, dok se u isključivo pozitivnom svetlu predstavljao Aleksandar Vučić, ali i ruski predsednik Vladimir Putin.

Sa druge strane, prema istraživanju Raskrikavanja, na ukupno 306 naslovnih strana u 2018. godini, Informer je imao čak 351 lažnu odnosno neutemeljenu vest. Na naslovnicama 223 broja Srpskog telegrafa našlo se čak 230 netačnih ili neutemeljenih tvrdnji, a tabloid Alo na naslovnim stranama 358 brojeva u prošloj godini imao je 149 lažnih odnosno vesti bez jasnih izvora i dokaza.

Sve u svemu, Informer ponosno drži prvo mesto u plasiranju laži, koje imaju uglavnom slične karakteristike kao što su „smrt“, „rat“, „Šiptari“ i ostale apokaliptične najave za javnost Srbije.

ZASEDANJE: Sa sednice Komisije za žalbe Saveta za štampu

IZVEŠTAJ SA LOKALA: Mediji i novinari na jugu Srbije

GRAĐANIN GAŠIĆ I

MEDIJSKE IGRAČKE

UTICAJNI: Bratislav Gašić, Radoica Milisavljević i Zvezdan Milovanović

Bjeletić:
Profesionalni mediji su u nestajanju

“Najveći broj medija izveštava o onome što vlast radi i želi da se zna, ili im je posao da prikivaju propuste vlasti i demantuju pisanje malobrojnih profesionalnih medija. Takvi mediji, koji su deo propagandne mašinerije, nemaju istraživačkih tekstove i teme koje su relevantne za građane. S druge strane, profesionalni lokalni mediji - kojima su zatvoreni izvori finansiranja i koji su izloženi različitim vrstama pritiska - u nestajanju su”, upozorava Gordana Bjeletić, glavna urednica regionalnog internet portala Južne vesti, sa sedištem u Nišu.

Uprkos tome, ona nije u potpunosti bez optimizma. Kaže da radi za medij koji izveštava sa područja na kojem živi oko dva miliona ljudi, a da je u situacijama kada postoji veliki interes javnosti da zna

šta se zaista dešava, kao što je bilo tokom epidemije koronavirusa u martu i aprilu, čitavnost prelazila taj broj.

“Koliko god da postoji prezasićenost (lošim) vestima, ili je prepreka slaba medijska pismenost, u važnim situacijama građani znaju koji su profesionalni mediji kojima mogu da veruju”, smatra Gordana Bjeletić.

Na konkursima za projektno finansiranje medija obično pobeđuju prorežimske kuće i portal, a simptomatično veliki broj stanica u unutrašnjosti, posebno na jugu Srbije, vlasništvo je prvog čoveka Bezbednosno-informativne agencije Bratislava Gašića, ali i kruševačkog biznismena i donatora SNS - Radoice Milisavljevića

PIŠE: Zorica Miladinović

Siromaštvo i u poštovanju profesionalnih standarda i u džepovima novinara, mogla bi biti ključna ocena o medijskoj slici na jugu Srbije koja se nameće u razgovoru sa novinarima, a pritom je vidljiva i golim okom.

Prema poslednjim podacima, iz oktobra prošle godine, na koje se poziva i **Savet za štampu**, u Srbiji je registrovano ukupno **2.357 medija**. Precizniji podaci o broju medija na jugu zemlje nisu javno dostupni, ali nije teško pretpostaviti da ih je više stotina. Ovakvu inflaciju medija, međutim, prati manjak profesije, saglasni su naši sagovornici.

Po njihovoj oceni, na jugu Srbije je “jako malo medija koji se bave novinarstvom”. Značajan broj medijskih kuća jedva preživljava, pre svega uz pomoć konkursnog sufinansiranja, koje prečesto služi za “naplatu” njihove propagandne delatnosti u korist vlasti. Od istraživačkog novinarstva, kažu, “nema ni slova ‘i’”. **Lokalni mediji** na jugu su

Na jugu Srbije je “jako malo medija koji se bave novinarstvom”. Značajan broj medijskih kuća jedva preživljava, pre svega uz pomoć konkursnog sufinansiranja, koje prečesto služi za “naplatu” njihove propagandne delatnosti u korist vlasti. Od istraživačkog novinarstva nema ni slova “i”

u još težem položaju od centralnih medija ili svojih kolega na severu zemlje, navode oni.

Milorad Doderović, novinar i član Uprave i Izvršnog odbora **UNS-a**, ocenjuje da se “kontrola lokalnih moćnika” na jugu zemlje otelo tek nekoliko portala i dopisnika centralnih medija. Ali, nevolja je što “retke laste medijskih sloboda nisu dovoljno čitane i gledane u južnosrbijanskom prostoru koji miriše na palanačku žabokrečinu”. Građani su prioritarno okrenuti televizijama sa nacionalnim frekvencijama, gde ih pre i posle informativne čekaju rijaliti programi, kao i tabloidima, koji su ‘jeftiniji od konkurencije a mogu se čitati bez preterane upotrebe glave’.

“Projektno finansiranje medija se, nažalost, pretvorilo u dodatni beg od ostvarenja javnog interesa u oblasti informisanja. Građane i dalje niko ne pita šta smatraju javnim interesom u informisanju. Najbolje ocene od lokalnih samouprava dobijaju mediji koji su uglavnom

hvalili te iste samouprave i bili njihovo propagandno oružje. A novinari slepo držanje za projekte ne donosi pare ni za goli život, pa često mogu da zavide nadničarima na ceni satnice i dnevnici”, kaže Doderović.

Član Izvršnog odbora **NUNS-a** **Radoman Irić** ističe da je to logično, konstatujući da ukazuje na činjenicu da oko **42.000 zaposlenih** u opštinama **Pčinjskog okruga, Vranju, Bosilegradu, Bujanovcu, Vladičinom Hanu, Preševu, Surdulici i Trgovištu**, ne može da izdržava čak **79 registrovanih medija** na toj teritoriji. Na **albanskom jeziku** je **35 medija**.

Irić kaže da je u **četvoro novina, 16 radio stanica, 13 televizija, 43 portala i tri produkcije** zaposleno **65 ljudi**, od kojih je samo pet školovanih novinara sa visokom školskom spremom. U 43 portala zaposleno je svega desetak ljudi, pošto su najveći broj njih “pokrenuli ‘samozvani novinari’ koji već negde rade, obično u državnoj službi”.

“Relevantni mediji, koje čitaoci prate i kako-tako im veruju su u Vranju portali Info Vranjske, Vranje news i VOM

i Slobodna reč, a u Bujanovcu - portal Bujanovačke. Kod medija na albanskom jeziku izdvajaju se portali Lugina lajm i FOLonline. Svi ostali mediji su čista propaganda i mašinerija u službi režima. Ova konstatacija se pre svega odnosi na bivše takozvane javne servise- RTV Vranje i RTV Bujanovac, čiji je vlasnik Zoran Veličković Zuja, RTV Preševo i Radio Han", ocenjuje Irić.

Naši sagovornici se slažu da je na "propagandnu delatnost" medija na jugu Srbije bitno uticala njihova vlasnička struktura. Prema istraživanjima NUNS, UNS, Cenozlovke, CINS i Rasikavanja, značajan deo lokalnih medija je u procesu medijske privatizacije otišao u ruke osobama, pa i porodicama koje su bliske aktuelnoj vlasti, a posebno Srpskoj naprednoj stranci. Podaci do kojih su došli ukazuju da su ti mediji praktično kupljeni novcem građana, pošto su dobijali velika sredstva na konkursima za projektno sufinansiranje, ili kroz pojedinačna davanja, kojima se konkursi zaobilaze.

Među "šampionima" u ubiranju budžetskih sredstava za funkcionisanje svojih medija je porodica Gašić. U posedu članova porodice Bratislava Gašića, aktuelnog direktora BIA i jednog od osnivača SNS-a, su ADD production, TV plus, portal tvplus.rs, čije je sedište u Kruševcu, kao i Televizija Zona plus, sa sedištem u Nišu.

Doderović: Kontrola lokalnih moćnika na jugu zemlje otelo se tek nekoliko portala i dopisnika centralnih medija, ali nevolja je što retke laste medijskih sloboda nisu dovoljno čitane i gledane u južnosrbijanskom prostoru koji miriše na palanačku žabokrečinu

Stojanović: Izveštavanje medija u Leskovcu je površno, nema analize i istraživačkog novinarstva, a mi koji se trudimo da budemo nezavisni i kritični, pa i naše porodice, trpimo različite pritiske

Irić: Relevantni mediji, koje čitaoci prate i veruju im su u Vranju portali Info Vranjske, Vranje news, VOM i Slobodna reč, u Bujanovcu portal Bujanovačke, a kod medija na albanskom jeziku izdvajaju se portali Lugina lajm i FOLonline, dok su svi ostali mediji čista propaganda i mašinerija u službi režima

Ništa manje finansijski uspešan u takvim budžetskim transakcijama nije ni Radioca Milisavljević, suvlasnik kruševačke firme za proizvodnju plastične ambalaže, Gašićev sugrađanin i jedan od članova konzorcijuma koji je SNS-u poklonio prostorije od skoro 600 kvadrata na Novom Beogradu. Prema dostupnim informacijama, Milisavljević je sada vlasnik 13 medija, među kojima su i TV Leskovac, TV Piro i RTV Caribrod.

Poverenik SNS za Niš Zvezdan Milovanović bio je i pre privatizacije medija u Srbiji osnivač Televizije Kopernikus Kejbl Network (Kopernikus cable network) iz Niša, ali je tek u procesu privatizacije postao vlasnik novoformiranih Kopernikus televizija u Raškoj, Boru, Jagodini i Sidu. Poslovnu imperiju ove porodice je poslednjih godina značajno uvećao Zvezdanov brat bliznac Srđan, čija je firma Kopernikus korporejšn Cajprus samo mesec dana nakon što je državnom Telekomu za 195 miliona

evra prodala svoj udeo u kablovskom operateru Kopernikus tehnolodži kupila nacionalne televizije Prva i 02 (B92) za 180 miliona evra.

U izveštaju o vlasničkoj strukturi i kontroli medija u Srbiji Saveta za borbu protiv korupcije se i mediji u vlasništvu članova niške porodice Radi-mirović označavaju kao uređivački i finansijski bliski aktuelnoj, ali i prethodnim vlastima. U njihovom posedu su, po navodima medija, niška Televizija Bel ami (Belle amie), Radio Bel ami, internet portal Bel ami i Narodne novine, kao i pirotka Sloboda, RTV Sokobanja, TV Blace i zaječarski Timok.

Ova porodica je, takođe, "zaslužna" što će se o lokalnim medijima sa juga Srbije čuti i u evropskim sudnicama. Zbog uverenja da je Niška televizija nezakonito privatizovana, jedan od ponuđača na javnoj aukciji, Aleksandar Živadinović, sredinom prošle godine obratio se Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu. Nišku televiziju, čiji je osnivač bio Grad Niš, kupio je krajem 2015. konzorcijum u kojem su Radomirovićeve Narodne Novine i Slađana Ostojić, inače direktorka Gašićeve televizije Zona plus.

Na konkurse za budžetsko sufinansiranje medijskih sadržaja u Leskovcu javlja se nešto manje od 20 lokalnih medija, produkcija i agencija. Najviše sredstava godinama unazad dobija Televizija Leskovac, u vlasništvu Radoice Milisavljevića.

Prema uvidu u medijske sadržaje na sajtovima, ubedljiva većina medija izveštava kontrolisano, a u mali broj izuzetaka mogao bi se svrstati Jugpress.

"Ipak, mediji u Leskovcu, pa i oni koji gradonačelnika prate u stopu, između ostalog zato što na konkursima dobijaju sredstva - za razliku od nas, prate i opozicione događaje. Neki leskovački mediji su, tako, pratili poslednje proteste u Nišu i Vranju, a tamošnji lokalni mediji to nisu činili, izuzimajući par njih. Po tome je Leskovac u prednosti ispred takvih gradova. Ipak, generalno, izveštavanje medija u Leskovcu je površno, nema analize i istraživačkog novinarstva. Mi koji se trudimo da budemo nezavisni i kritični, pa i naše porodice, trpimo različite pritiske", kaže glavna i odgovorna urednica Jugpressa Ljiljana Stojanović.

Plitko i promotivno za vlast Precizni podaci o broju registrovanih medija u Nišu ne postoje. Na niskim konkursima sa sufinansiranje medijskih projekata od javnog interesa maksimalno je apliciralo nešto manje od 60 izdavača medija i preduzetnika koji se bave proizvodnjom medijskih sadržaja, a imaju sedište u ovom gradu.

Ubedljivo najviše sredstava - i više od 70 odsto dobijaju mediji u vlasništvu porodica Radomirović, Gašić i Milovanović. Za medije sa nezavisnom uređivačkom politikom godinama slove Južne vesti i Siti radio, a od pre par godina i portal Medijska kutija. Južne vesti i Medijska kutija su jedini mediji koji se bave i istraživačkim novinarstvom.

Prema podacima sa konkursa za sufinansiranje medijskih projekata, u opštini Piro postoji desetak funkcionalnih medija. Na ovim konkursima najviše sredstava iz godine u godinu, takođe, dobija medij u vlasništvu Milosavljevića, TV Piro. U izveštaju koji je urađen u okviru projekta „Javni novac za javni interes“, a koji su realizovali BIRN, NUNS i Slavko Čuruvija fondacija, na konkursu 2018. godine "pobedili" su projekti "sa deskriptivnim i promotivnim sadržajima", u kojima su "najčešći sagovornici i izvori informisanja nosioci vlasti i predstavnici javnih institucija". Isti utisak se nameće i uvidom u redovni sadržaj pirotskih medija na njihovim sajtovima.

IN MEMORIAM Dušan Mitrović i Grujica Spasović

DOBRI DUH I DUŠA DANASA

Krajem oktobra u razmaku od nekoliko dana preminuli su Dušan Mitrović i Grujica Spasović, suosnivači Dan Grafa, prvi pune 22 godine direktor ovog preduzeća koje izdaje dnevni list Danas, a drugi bezmalo deceniju njegov glavni urednik

Iako su, kako je prvi slogan 1997. obavestavao ljude, osnivači i osnivačice (njih 17) Danasa imali više od 400 godina radnog staža, iskustvo, znanje, hrabrost i upornost Dušana Mitrovića i Grujice Spasovića učinili su Danas prepoznatljivim u domaćim, ali i mnogo širim medijskim i društvenim okvirima.

Možda je, nehotice svakako, značaj Danasa koji su oni, sa još nekoliko desetina novinara i novinarki, stvarali opisao Vojislav Šešelj neumernom opaskom na jednom od brojnih suđenju vođenih protiv Danasa - "kad vidim čitulju u Danasu, znam da je umrlo neko vel'ko dubre!" Neotesana i svakako lišena ljudskosti, ova rečenica svedoči o svetlosnim godinama razdaljine koja je delila i još deli Mitrovića/Spasovića/Danas od rigidne vlasti kojoj ničija druga, a posebno drugačija reč, nije važna.

Rođeni bukvalno u dva dana - Spasović 19. avgusta 1950, Mitrović 20. avgusta 1950. - sa iste generacije Fakulteta političkih nauka, potom na različitim poslovima kolege u omladinskoj organizaciji, posle nekoliko godina bavljenja drugačijim poslovima ponovo su se našli u tzv. Stašinoj Borbi, nastavili u Našoj Borbi i UGS Nezavisnost, pa se "ukotvili" u Danasu. I vodili ga zajedno desetak godina kao prvi operativci u godinama koje se i dalje prepoznaju kao najgore, najteže i najopasnije po nezavisno novinarstvo u Srbiji. Zbog toga ih svi koji su radili sa njima i danas prepoznaju kao dobrog duha i dušu Danasa.

U danima odlazaka Dušana Mitrovića i Grujice Spasovića ispisano je mnogo dirljivih reči, čitave stranice na kojima su ljudi sa mnogih meridijana svedočili o njihovoj posvećenosti ne samo Danasu, već profesiji koja je poslednjih decenija doživela niz teških udaraca i iskušenja. Mitrović je prvo kao direktor prodaje, a od 1998. kao direktor firme, učinio nemoguće, prevrnuo nebo i zemlju da Danas dopre do čitalaca i opstane. Naoko miran, izvesno tih, ali nesumnjivo snažan i istrajan, uporno je tražio saradnike i saveznike koji će omogućiti i štampanom Danasu, a poslednjih godina i istoimeno portalu, ne samo da

prežive, već i ukotve se na važnom mestu u domaćoj javnosti. Spasović je, pak, svojom povremeno bujičnom energijom i kad je sve izgledalo bezizlazno - a često je bilo, posebno tokom bombardovanja i zvanične cenzure - uspevao da sve konce tog neretko opasnog posla drži u svojim rukama.

Iako su onima koji ih nisu poznavali delovali kao dva sveta, Dule i Gruja su, zapravo, dva neophodna lica novinarstva, onog koje nam sve više izmiče iz orbite, profesionalnog, posvećenog, objektivnog i, što da ne reći, hrabrog, spremnog i sposobnog da pro-nađe i plasira informaciju očišćenu od svih naslaga i takvu čistu i ubojitu da publici. Spasović je bogatstvo svog karaktera, domišljatosti i znanja pokazao i kasnije na osetljivom položaju ambasadora SRJ u Sarajevu, odakle, kao i iz Danasa, postoji mnoštvo sećanja i anegdota. Tamo je uspeo čak i da "savlada" kompjuter, kome "iz predostrožnosti" dugo nije prilazio. Mitrović je, pak, svoje iskustvo, snagu i znanje bukvalno do kraja darovao Danasu u danasovcima/kama.

Rođeni bukvalno u dva dana - Spasović 19. avgusta 1950, Mitrović 20. avgusta 1950. - sa iste generacije Fakulteta političkih nauka, potom na različitim poslovima kolege u omladinskoj organizaciji, posle nekoliko godina bavljenja drugačijim poslovima ponovo su se našli u tzv. Stašinoj Borbi, nastavili u Našoj Borbi i UGS Nezavisnost, pa se "ukotvili" u Danasu. I vodili ga zajedno desetak godina kao prvi operativci u godinama koje se i dalje prepoznaju kao najgore, najteže i najopasnije po nezavisno novinarstvo u Srbiji

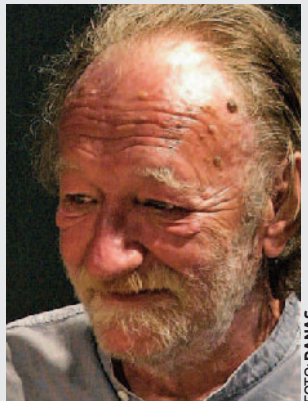

FOTO: DANAS

No, iako umogome saglasni, pa i slični, Dušan Mitrović i Grujica Spasović u jednom su se ozbiljno razlikovali; prvi je uvek i po svaku cenu hteo da zadrži svakog novinara/ku, saradnika/cu i u redakciji i u stručnim službama, dok su drugome odlasci, iako teški, bili nekako normalni. "Idi, sunce, ako ti je tako bolje", znao je da kaže. Zahvaljujući i tome danas praktično nema medija u kome nema bivših i sadašnjih danasovaca/ki.

Ovde svakako treba zabeležiti i Mitrovićevo nastojanje da novine ne budu samo prestoničke, daleko bilo iz kruga dvojke, već da stranice Danasa budu otvorene i za druge gradove u Srbiji, da dopru i do ljudi kojima su umnogome vesti uskraćene. Tako su nastali posebni dodaci, prvo višegodišnje izdanje Vojvodina, pa Braničevo, Sandžak, Kikindske, sa nadom da će i Niš, Kragujevac, Užice, Šabac... imati stalno i posebno mesto na stranicama Danasa. I nije to jedina ideja koja ostaje kao neka vrsta amaneta nastavljačima Danasove tradicije. Baš kao što će, s druge strane, drugih dvadeset godina Danasa morati neko drugi da napiše umesto Spasovića. Ne zbog toga što je Danas poseban, iako u mnogo čemu jeste, već što je on pokazna vežba naše stvarnosti, novinarske i društvene.

Dušan Mitrović i Grujica Spasović su se oktobra 2020, posle dugih i teških meseci bolesti, pridružili plejadi medijskih veličina nove Srbije, među kojima su i suosnivači Danasa Nikola Burzan, Raško Kovačević, Saša Nikašinović, Milovan Jauković i Šime Vučković, novinari/ke poput Mileta Veljkovića i Tanje Stanković... Za srpsko novinarstvo to je popriličan udarac, za Danas posebno, pošto je njihov odlazak označio i kraj jedne epohe u kojoj je novinarstvo smatrano časnim i važnim poslom.

JELKA JOVANOVIĆ

Slučaj: paljenje i podstreki- vanje

Kuća novinara **Milana Jovanovića** u **Vrčinu** zapaljena je **12. decembra 2018. godine**, nakon što su na garažu, koja je deo kuće, bačena dva **Molotovljeva koktela**. Jovanoviću je izgorela sva imovina, preživeo je zahvaljujući supruzi koja ga je iznela ošamućenog od dima i lekova koje pije kao težak plućni bolesnik.

Drugo osnovno javno tužilaštvo u Beogradu podiglo je optužnicu protiv **Dragoljuba Simonovića**, tadašnjeg predsednika **Opštine Grocka** i visokog funkcionera **Srpske napredne stranke**, i zatražilo maksimalnu kaznu od osam godina zatvora zbog sumnje da je naložio paljenje kuće.

Simonović se tereti da je izvršio teško delo protiv opšte sigurnosti podstrekanjem. Za **Vladimira Mihailovića** kao saučesnika u izvršenju krivičnog dela zatražena je ka-

FOTO: CENZOLOVKA

Proces koji je mogao da se pretvori u farsu

ZASTO JE NOVINAR SEBI ZAPALIO KUĆU

PIŠE: Nikola Krstić

FOTO: CENZOLOVKA

IZBEGAO SMRT:
Novinar Milan Jovanović

zna zatvora u trajanju od pet godina, za **Igora Novakovića**, koji je takođe okrivljen kao saučesnik, kazna zatvora u trajanju od pet godina, a za **Aleksandra Marinkovića** kao izvršioca kazna od šest godina zatvora. Zbog sumnje da su zapalili kuću novinara, prvo su uhapšeni **Aleksandar Marinković**, **Igor Novaković** i **Bojana Cvetković Šijački**. Šijački je priznala krivično delo i u sklopu dogovora sa Tužilaštvom osuđena je na šest meseci kućnog pritvora i **50.000 dinara** novčane kazne.

Dragoljub Simonović je uhapšen **25. januara 2019.**, ali je pušten na slobodu već nakon mesec i po dana, **7. marta**.

U decembru ove godine navršavaju se dve godine otkako je **Milanu Jovanoviću** novinaru portala **Žig Info**, zapaljena kuća u kojoj je živio sa svojom suprugom **Jelom Deljanin**. Za taj podmukli zločin tereti se bivši predsednik **Opštine Grocka Dragoljub Simonović**, a kao saučesnici su optuženi **Vladimir Mihailović**, **Igor Novaković** i **Aleksandar Marinković** koji je u bekstvu i za kojim je raspisana poternica. Za sve ovo vreme, proces je imao jezive i karikaturalne momente, od, maltene, pokušaja ubistva novinara, u državi koja ima popriličnu istoriju zločina nad novinarskom profesijom, suđenje je počelo da se svodi na prebrojavanje kašika, šerpi, utičnica i zavesa. Javnost je, na primer, od sudskih veštaka čula i to kako „poluspaljene“ stvari imaju svoju tržišnu vrednost. Bilo je perioda procesa kada su sati ročišta trošeni za prebrojavanje koliko je zavesa zapaljena kuća imala.

Redakcija portala **Žig Info** i **Milan Jovanović** pisali su o koruptivnim vezama **Dragoljuba Simonovića**. U svojim tekstovima Jovanović je ukazivao na to koliko malo pruge je izgrađeno za vreme Simonovićeveog mandata na mestu direktora **Železnica Srbije, od 2012. do 2014.** Takođe je pisao i o „**Gročanskom Dedinju**“, lokalitetu na kojem je Simonović kupio stan, o tome kako je Simonović kupio kuću na **Srebrnom jezeru**, postavljajući jednostavno pitanje odakle mu novac za te silne nekretnine. Pisao je i o firmi „**Graditelj**“ koju vodi Simonovićeve ćerka **Jelena Stamenović**, koja, kako Jovanović u svom tekstu kaže, izvlači milione iz Grocke, te o odgovornosti lokalne vlasti za to što Grocka još nije priključena na distribuciju gasa, dok se novac za taj posao trošio na javnosti nepoznate stvari.

Vrhunac uvrnutosti procesa protiv gročanskih piromana dostignut je kada je advokat **Goran Pejić**, jedan od branitelja okrivljenih, izvadio nedeljnik **Vreme** i rekao pred punom sudnicom

Javnost je, naprimer, čula od sudskih veštaka koje je angažovala odbrana, i to kako „poluspaljene“ stvari imaju svoju tržišnu vrednost. Bilo je perioda procesa kada su sati ročišta trošeni za prebrojavanje koliko je zavesa zapaljena kuća imala

da je oštećeni dao intervju „na čak pet strana“.

TRŽIŠNA VREDNOST USPOMENE

Težina ovog zločina počinje da gubi smisao pred očima javnosti, te se volšebno zaboravlja da su **Milan** i **Jela** u stvari žrtve sa izuzetno teškim traumama, budući da se stvara iluzorna slika, iz ročišta u ročište, kao da su ti ljudi krivi što im je dom nestao u plamenu.

„**Nakon paljenja kuće supruga nije spavala nijednu noć i pije lekove zbog toga. Postala je i srčani bolesnik, leči se kod kardiologa. I sada neko nju na suđenju ispituje kako je moguće da ima osam prozora, a da ima toliko mnogo zavesa. Ili, da li je moguće da je imala toliko goblena? Kako da li je moguće, čak je i kupovala goblene da ostavi snahama za uspomenu. Neki nisu bili uramljeni, stajali su na ormanu, neki su bili uramljeni, sve je to izgorelo, sve je uništeno**“, rekao je Jovanović u intervjuu za **Vreme**.

SUD: Novinar Milan Jovanović, predstavnik OEBS-a
Miroslav Janković i okrivljeni Dragoljub Simonović

Redakcija portala Žig Info i Milan Jovanović pisali su o koruptivnim vezama Dragoljuba Simonovića. U svojim tekstovima Jovanović je ukazivao na to koliko malo pruge je izgrađeno za vreme Simonovićeovog mandata na mestu direktora Železnica Srbije, od 2012. do 2014. Takođe je pisao i o „Gročanskom Dedinju“, lokalitetu na kojem je Simonović kupio stan, o tome kako je Simonović kupio kuću na Srebrnom jezeru, uz jednostavno pitanje odakle mu novac za te silne nekretnine

On je dodao da „njegove uspomene niko ne može da nadoknadi“. *„Izgorele su mi fotografije moje porodice, oca, majke, dede, babe. Izgorele su mi čestitke za rođendan koje su mi unuke napisale svojom rukom prvim slovima kada su počele da pišu. I sad mi nije svejedno kad počnem da pričam o tome. Sve te uspomene, fotografije unučadi nakon rođenja, porodice, venčanja, slavija, tih lepih događaja koje sam u životu doživeo - sve je to jednostavno nestalo. Nestala su mi sva odlikovanja i priznanja koja sam primio kao policajac. Ostala mi je, ipak, Zlatna plaketa grada Beograda koju sam dobio kao najbolji policajac. Bila je u jednoj metalnoj kutiji i nije izgorela. Uništeni su svi planovi i projekti kuće“*, objašnjava Jovanović.

Advokat Ana Matić-Alimpijević, punomoćnik oštećenih, kaže za Dosije da „je u jednom trenutku postupak bio apsurdan“. *„Oštećeni su stavljani u poziciju da se pravdaju čak i za to što nemaju račune od kupljenih stvari, ili da objašnjavaju zašto imaju više zavesa nego prozora. U pravnoj teoriji se ovakva situacija naziva ‘sekundarnom viktimizacijom žrtve’, što znači da je žrtva, a to su ovom slučaju Milan i Jela, dužna da o sebi sluša sve najgore, da celokupna javnost ima uvid u njihovu intimu, da njihove lične stvari služe za šalu, a neumesne šale su išle čak i do toga da se razgledaju fotografije spaljenih kreveta, i da im se sugerišu da ti kreveti uopšte nisu tako loši, pa su mogli da nastave da na njima spavaju“*, ističe naša sagovornica.

Ona, pak, dodaje da je „sudija Slavko Žugić rekao da se o stvarima, kao i o vrednosti kuće, više neće raspravljati, i da je izvedeno dovoljno dokaza koji mu daju materijal za odlučivanje“.

„Ono što je veoma pohvalno za Drugi osnovni sud u Beogradu, i za sudiju Slavka Žugića jeste to što se glavni pretresi zakazuju veoma brzo, sa malim međusobnim razmacima, da je obezbeđeno tonsko snimanje, koje značajno ubrzava postupak, jer se ne gubi vreme na kucanje zapišnika u toku suđenja, nego postupak teče prirodnim tokom“, ističe Ana Matić-Alimpijević.

Volela bih da novinari u Srbiji sa više pažnje prate ovo suđenje. Ne samo zbog solidarnosti koja bi trebalo da je na višem nivou, već i zato što je ovo pokazni ogled položaja novinara u našoj državi i svega sa čim se suočavaju ako se usude da pišu u korist društva, da budu kontrolori vlasti, što im je i u opisu posla. Potrebna je solidarnost i uvažavanje profesionalizma i neustrašivosti novinara Žig Infu, koji se godinama bore sa moćnom korupcionom ‘aždajom sa hiljadu glava’, kaže novinarka Tamara Spaić

FOTO: CENZOLOVKA

NA ZGARIŠTU: Jovanović u zapaljenoj garaži

MALA SUDNICA, PUNA KROKODILA

Niko više ne može da ospori razjarenost i osionost okrivljenih u sudnici. Simonović neretko upada u reč, dok je Novaković u jednom momentu čak počeo da više na sudsku stražarku koja mu je samo rekla da stavi masku, budući da vlada epidemija **kovida-19**. Čak ni njihovim pojedinim advokatima nije strano da podsmehljivo dobacuju nekome od prisutnih. **Ivica Vuković**, primera radi, imao je konstantne podsmehljive doskočice, koje Milan u nekim momentima nije mogao da mu prećuti, dok je advokatkinja **Zora Dobričanin**, kao po pravilu, kasnila na suđenja, bez pardona, i pitala se „kako može da postoji neko ko ne zna koje mu je marke mobilni telefon ili veš-mašina“. **Tamara Spaić**, slobodna novinarka i stalna saradnica portala **Cenzolovka**, koja od januara prati suđenja, kaže da se „pred očima javnosti odvija jedno bahato, neprimereno, nipodaštavajuće ponašanje bivšeg državnog službenika i direktora ‘očerupanog’ javnog preduzeća, koji je ‘oslobođen’ svakog osećaja odgovornosti“.

„*A time se rukovodi i njegova odbrana. Simonović se povremeno samozadovoljno smeje, vredao je sve novinare portala ‘Žig Info’ tvrdnjama da nisu novinari, tužiocu je pretio, njegovi advokati su maltretirali žrtve optužujući ih da su izmislili broj spaljenih zavesa i goblena, upućivali ih da nove stvari kupuju na buvljaku i omalovažavali njihovu imovinu. Primeri su brojni i mučni. Simonovićevo jedino pokriće za tu bahatu samouverenost očigledno leži u bogatstvu stečenom tokom ‘služenja svojoj državi i narodu’*“.

NEUSTRAŠIVI LOKALNI NOVINARI

Ona podseća na to da Simonovića brane moćni advokati.

„*Jedan je predsednik Advokatske komore, a drugi ima jednu od najvećih kancelarija u Srbiji. Ko od novinara može to da priušti? Ta bahatost izaziva emocionalnu zgađenost. Sve vreme na suđenju imam utisak da se sudi novinaru koji je razotkrivao korupciju, a ne moćnom i bogatom, uticajnom članu SNS-a koji nije odgovarao ni za jedan slučaj korupcije na koji su novinari ‘Žig Infu’ ukazali, ali ni za ono što je pronašla budžetska inspekcija“*, naglašava Tamara Spaić.

Sa druge strane, bilo je još bizarnih scena sa suđenja, kada je bio pominjan i **Veran Matić**, kao izaslanik nekog „moćnog odozgo“, koji vrši uticaj na tok suđenja. Čak su iz advokatskog tima oštećenih prozvali i predsednika Srbije **Aleksandra Vučića** da vrši pritisak, te su se još i požalili nad svojom sudbinom da se protiv njih vodi i medijski rat.

Veran Matić, predsednik UO Asocijacije nezavisnih elektronskih medija (ANEM) i predsednik Komisije za istraživanje ubistva novinara, kaže za Dosije da „na suđenje odlazi kao novinar, iz solidarnosti“.

„*Sudbina Matorčevića (urednik Žig Infu, vidi okvir) i Jovanovića podseća me na sudbinu Milana Pantića. Novinar u unutrašnjosti, bavi se političkim zloupotrebama, korupcijom moćnika, kriminalom, pretnjama nasiljem, ubistvima... Ti novinari su manje zaštićeni, nisu na vidiku organizacija i redakcija u centru države. Neka vrsta autsajdera koji vrlo često stradaju više nego neki drugi,*

i sa manje vidljivosti“, kaže Matić.

On ističe i to da ima iskustva i sa suđenja optuženima za ubistvo **Slavka Čuruvije**, i da zna koliko nedostaje novinarska solidarnost kada je reč o praćenju samog suđenja.

„*Predsedavajući advokatske komore Beograda Tintor je zbog mene predlagao i uvođenje zatvorske kazne za novinare. Njih ne brine nikakav uticaj na sud jer ga nema, već ne žele svedoke, ne žele uspostavljati ravnotežu kada je reč o ratu u sudnici, ne žele novinarsku solidarnost na delu“*, izričit je Matić.

RUKOPIS ZLOČINA

Na jednom ročištu u oktobru, advokat **Viktor Gostiljac** ustao je i predstavio se kao branitelj „osuđenog Dragoljuba Simonovića“, na šta je sudija Žugić zburnjeno reagovao. No, ta Gostiljeva upadljiva reč je usledila nakon što je sudija odbacio oko dvadesetak predloga za svedoke odbrane, te je, ipak, počelo da se naslućuje da se i ovom suđenju bliži kraj.

Ana Matić-Alimpijević smatra da će „prvostepena presuda biti obavljena do Nove godine“.

„*U toku postupka su sve troje okrivljenih promenili iskaze u odnosu na ono što su rekli u postupku pred javnim tužiocem. Pravo je svakog okrivljenog da se brani na bilo koji način, i ni jedan okrivljeni nije dužan da govori istinu. Međutim, iskazi okrivljenih u toku istrage su bili logični i nadovezivali su se u logičnom smislu jedan na drugi, a promenjeni iskazi idu na to da Mihailević i Novaković na određeni način negiraju bilo kakvo učešće Simonovića u krivičnom delu“*, ističe ona.

Sa druge strane, Veran Matić ističe da „od početka postoji nastojanje da se uništi integritet žrtve i da se ukine novinarska legitimacija žrtve“.

„*To onda u slučaju presude bi značilo verovatno nižu kaznu. Isti rukopis imamo i u slučaju Slavka Čuruvije, gde se konstantno insinuira nepatriotsko delovanje. Zatim tu je i pitanje nadoknade štete koja bi usledila u slučaju da optuženi budu pravosnažno oglašeni krivim“*, objašnjava Matić i ističe da će to dugo trajati.

„*Posle presude, i ako bude osuđujuća, biće žalbi i to će ovo suđenje, obeležiti kao zakasnelu pravdu, odnosno kao nepravdu za žrtve“*, kaže naš sagovornik.

Na pitanje kakav značaj ovaj proces ima za novinarsku profesiju, budući da Srbija ima već dugu hronologiju nasilja i represije nad novinarima, Tamara Spaić odgovara da bi volela da novinari u Srbiji sa više pažnje prate ovo suđenje.

„*Ne samo zbog solidarnosti koja bi trebalo da je na višem nivou, već i zato što je ovo pokazni ogled položaja novinara u našoj državi i svega sa čim se suočavaju ako se usude da pišu u korist društva, da budu kontrolori vlasti, što im je i u opisu posla. Potrebna je solidarnost i uvažavanje profesionalizma i neustrašivosti novinara Žig Infu, koji se godinama bore sa moćnom korupcionom ‘aždajom sa hiljadu glava‘*“, naglašava Tamara Spaić.

Ona takođe smatra da je „važno da presuda oglasi ‘lovostaj’ - prekid napada na novinare“.

„*Teško je da samo jedna presuda, bez obzira na značaj ovog slučaja, ima dalekosežan uticaj, pogotovo što ubice Slavka Čuruvije ni posle 21 godine nisu kažnjene, a da su nerazjašnjeni slučajevi ubistva Dade Vujašinović i Milana Pantića, kao i podmetanja bombe na prozor Dejana Anastasijevića. Ali, sloboda se uvek osvaja korak po korak“*, zaključuje naša sagovornica.

Nema pravde za urednika Žig Infu

Pre više od dve godine fizički je napadnut glavni i odgovorni urednik portala **Žig info** **Željko Matorčević**. Matorčeviću je prilikom napada slomljena jagodična kost, a zbog nanetih povreda proveo je nedelju dana u bolnici.

BRUTALNO PRETUČEN: Željko Matorčević

Tog jutra **9. oktobra 2018. godine**, mladić oko **20 godina** krupnije građe prvo je pratio Matorčevića nekoliko stotina metara da bi ga zatim udario u potiljak. Od siline udarca, Matorčević je pao na zemlju a **N. N.** lice je nastavilo da ga tuče. Nakon što je naišla kolona vozila, mladić je stao sa napadom i zatim se udaljio sa mesta napada. Matorčević je od zadobijenih povreda proveo nedelju dana u bolnici i operisana mu je jagodična kost.

Nakon dve godine od incidenta, **Više javno tužilaštvo u Beogradu** odbacilo je prigovor na prethodno odbacenu krivičnu prijavu za napad kao neosnovan. Kako se navodi, protiv donetog rešenja nije dozvoljena žalba ni prigovor. Ovim je i zvanično slučaj okončan i neće biti sankcija za napadača.

Podsetimo, prethodno je u avgustu prošle godine **Drugo osnovno tužilaštvo** odbacilo krivičnu prijavu protiv **J. P.** koji se sumnjičio da je 9. oktobra prošle godine fizički napao Matorčevića.

Dva meseca kasnije, u decembru iste godine, zapaljena je kuća **Milana Jovanovića**, novinara Žig Infu.

Pomoć

Fondacija Slavko Čuruvija i kolege novinari prikupili su novčanu pomoć, najpre za **Milanu Jovanoviću** neophodne aparate za disanje i inhalaciju, a potom i za obnovu kuće, ukupno **2,6 miliona dinara**.

U avgustu prošle godine **NUNS** je obezbedio i predao Jovanovićima kuhinjski nameštaj i posude, donacije firmi **Forma Ideale** i **Metalac**.

Više od **500 građana** uplatilo je donaciju preko Fondacije Slavko Čuruvija, pomoć je pružio i **UNS**, a urednik **Nedeljnika Veljko Lalić** poklonio je Jovanoviću **dve hiljade evra** koje je dobio uz novinarsku nagradu UNS-a.

Premijerka **Ana Brnabić** je početkom avgusta prošle godine razgovarala sa Jovanovićem i kazala da će „**pronaći mehaničaru**“ da mu se hitno pruži neophodna pomoć, međutim, od tog obećanja nije bilo ništa.

Mediji su podeljeni. Vlast drži većinu uticajnih, a opoziciji je ostalo veoma malo prostora? Kako to vlast uspeva? Pritiskom, ne zato što su ti mediji profesionalno bolji, ali su svakako izdašniji u direktnoj materijalnoj pomoći.

PIŠE: Dragan Banjac

Hari Štajner je rođen 28. maja 1930. godine u Beogradu gde je završio osnovnu školu i gimnaziju (Prva muška, sada Prva beogradska). Studirao Novinarsko-diplomatsku visoku školu. Nemačku okupaciju, zajedno sa majkom, dočekao je u Beogradu, da bi ujesen 1941. sa lažnim dokumentima, pobjegao u Split, odakle je prebačen u Italiju kao civilni ratni internirac. Posle kapitulacije Italije priključio se partizanskom zbegu u El Šatu, u Egiptu, gde je dočekao kraj rata. Radio u **Borbi**, **Večernjim novostima**, **NIN-u** i nedeljniku **Vreme**.

Uporedo sa novinarstvom, bio je aktivan u nezavisnim novinarskim organizacijama – prvi predsednik **Fonda novinarske solidarnosti**, jedan od osnivača **NUNS-a**, osnivač i direktor **Medija centra**, predsednik radne grupe za medije u **Centralnoevropskoj inicijativi**.

Govori engleski, nemački i italijanski. Oženjen, ima ćerku **Sandru**. Živi u Beogradu.

DOSIJE: Počeli ste u Borbi?

HARI ŠTAJNER: Da, to je u to vreme bio dobar list, ali još s početka karijere privlačila spoljna politika. Ali, bio sam prikovan za Beogradsku rubriku, morao sam da prođem "osnovnu školu" novinarstva, pijace, komunalije... Kada sam posle izvesnog vremena postao nestrpljiv i tražio da me sa Beogradske rubrike prebace u spoljnu, glavni urednik mi je hladno rekao da, ukoliko sam ne-

INTERVJU: Hari Štajner, novinarski velikan

NOVINE ĆE PREZIVETI

zadovoljan, mogu da odem do Ljube blagajnika i uzmem oproštajnu platu.

Popeli ste se na treći sprat?

- Tačno. Prelazak u Novosti za mene je bila manje bolna varijanta. Tada su te novine imale sjajne profesionalce (Slobodan Glumac, Bogdan Pešić...) kao glavne urednike i koji su verovatno u jugoslovenskim, ne samo srpskim novinama, nastojali da se pridržavaju pre svega novinarskih pravila.

Onda se selite u "konkurenciju", u NIN? Međutim, kada Vam je ne-

Hari Štajner je novinarski posao radio u Borbi, Večernjim novostima, nedeljnicima NIN i Vreme, bio je prvi predsednik Fonda novinarske solidarnosti, preteče NUNS-a, potom jedan od osnivača NUNS-a, osnivač i dugogodišnji direktor Medija centra, predsednik radne grupe za medije u Centralnoevropskoj inicijativi

kad cenjeni nedeljnik postao "tesan", išli ste dalje?

- Ne bih rekao da mi je NIN postao tesan. Ali, sada govorite o nekad cenjenom NIN-u. Treba se samo podsetiti da je to bilo vreme Slobodana Miloševića, kada je bilo teško, da ne kažem nemoguće, praviti dobru, nezavisnu, profesionalnu novinu. Ja sam bio samo jedan od novinara koji više nisu hteli da podnose nametnuti režim, kada NIN više nije bio što je bio ranije. Ako pod konkurenciju mislite na Politiku, ona je to postala tek za Miloševićeve vladavine.

Sa grupom kolega ušli ste u avanturu, praveći nedeljnik koji je otvoreno kritikovao režim, bio protiv rata i mržnje.

- Ukazala se prilika da pokušamo da napravimo nedeljnik koji bi mogao da dobije prefiks „nezavisni“. Sa dobrim prijateljima, izuzetnim profesionalcima (Jug Grizelj, Zoran Jeličić, Milan Milošević, Slobodanka Ast, Dragoljub Žarković...), uz materijalnu podršku advokata Srđe Popovića, krenuli smo u avanturu zvanu VREME. Za divno čudo, preživeli smo i Miloševića i sve one i ono što je sledilo.

Intervjuisali ste mnoge svetske lidere, Vilija Branta, Helmuta Šmita, Bruna Krajskog, Edvarda Kenedija, Henrija Kisindžera, Margaret Tačer... Lista je više nego impresivna. Kako ste doživeli susrete s tim ljudima i koga biste i ono čemu izdvojili? Pozavidela bi Vam i Orijana Falači!

Osnivač udruženja

"Svako od nas bi morao - i zbog sebe i zbog obraza - da se kako može i ume suprotstavlja ovom pogubnom talasu koji je zahvatio i Univerzitet, Narodno pozorište, Muzej savremene umetnosti, Klinički centar, škole. Ako se ne suprotstavimo, ako se predamo, ni mi, ni naša deca nećemo imati nikakvu budućnost", poručio je Hari Štajner krajem 1993. godine, prilikom izbora za predsednika **Izvršnog odbora Fonda Solidarnost**, preteče NUNS-a.

NUNS su nekoliko meseci kasnije, **26. marta 1994. godine**, osnovali novinari nezadovoljni radom **Udruženja novinara Srbije**. Inicijatori su bili članovi Upravnog odbora Fonda solidarnosti i predstavnici tridesetak redakcija širom Srbije, mahom okupljenih u **Sindikatu "Nezavisnost"**. Za prvog predsednika izabran je **Dragan Nikitović**, a Hari Štajner je izabran za člana prvog **Izvršnog odbora NUNS-a**.

Harijevi sagovornici: Brant, Če, Tačer...

U knjizi **"Ogledanje moći"**, Hari Štajner je sazeo svih stotinu intervjua sa svetskim državicima i poznatim ličnostima. Evo samo nekih: **Henri Kisindžer, Ulof Palme, Indira Gandhi, Lazar Mojsov, Marko Nikezić, Margaret Tačer, Robert Maknamara, Edvard Kenedi, Hans Ditrih Genšer, Simon Vizental, Če Gevara, car Selasije, Arhi-episkop Makarios, Lorens Olivije, Norodom Sihanuk, Bruno Krajski, Sajrus Sulcberger, Tadeuš Mazovjecki, Petra Keli, Voren Zimmerman, Urho Kekonen, Vivijen Li...**

Jedan od intervjua sa Brantom naš sagovornik "platio" je flašom srpske šljivovice (*serbischer pflaumenschnaps*). Kancelar se iskreno obradovao.

JEDAN OD PET: Razgovor sa Vili Brantom, kancelarom Nemačke i liderom SDP-a

FOTO: ARHIVA NUNS

AKTIVNI VETERAN: Sa Budimiro Lončarom na promociji knjige "Ogledanje moći" i sa Milanom Vlajićem na Skupštini NUNS-a

PRESEK: Napadi na novinare u 2020.

VIŠE NAPADA, MANJE PRIJAVA

Posebno teški su bili fizički napadi na Uroša Arsića i Vojislava Milovančevića od strane demonstranata, dok su Žikici Stevanoviću pripadnici MUP-a zadali teške telesne povrede

TEŠKE POVREDE: Vojislav Milovančević, novinar portala Nova.rs

U 2020. godini na teritoriji Republike Srbije zabeleženo je 168 slučajeva ugrožavanja bezbednosti novinara. Od toga 85 različitih oblika napada i pretnji, odnosno 83 ozbiljnija pritiska. Od tih 85 slučajeva zabeleženo je 27 fizičkih napada, 47 verbalnih pretnji i 11 napada i pretnji imovini novinara.

Najznačajniji slučajevi su fizički napadi na novinare za vreme julskih protesta, što od strane policije. Posebno teški su bili fizički napadi na Uroša Arsića i Vojislava Milovančevića od strane demonstranata, dok su Žikici Stevanoviću pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova zadali teške telesne povrede.

Od verbalnih pretnji izdvaja se slučaj Bojane Pavlović, kao i pretnje smrću Jetonu Ismailiju.

O Bojaninom slučaju, na osnovu informacija koje su dobijene od oštećene, može se zaključiti da je bilo propusta. Podsetnika radi, novinarka KRIK-a otišla je do kafića na Cvetnom trgu u Beogradu i sa ulice fotografisala Danila Vučića, sina predsednika Aleksandra Vučića, u društvu Aleksandra Vi-

OPKOLJENA: Bojana Pavlović, novinarka KRIK-a

- Da, spisak je, da budem neskroman, zaista impresivan. I ako bih dodao još i zemlje i događaje o kojima sam izveštavao, s razlogom mogu da kažem da sam prezadovoljan učinkom kao, pre svega, spoljnopoličkog novinara. Moj otac je govorio da sam ja jedan od retkih ljudi koji je radio ono što je oduvek želeo. U tom podužem spisku svetskih „celebrities“ počasno mesto zauzima čovek koga sam više puta (pet) intervjuisao, mogu da kažem prijatelja kojem sam mogao da okrenem telefon i dogovorim susret, lik koji je za mene uvek bio svetski broj jedan - Vili Brant.

Kako je izgledalo ugovaranje intervju sa Brantom?

- "Gospodine Brant, NIN je objavio intervju sa mnogim istaknutim svetskim ličnostima. Niko, međutim, tako često nije bio naš gost kao Vi, poslednjih petnaest godina čak pet puta. Veoma mi je drago što ćete se čitaocima obratiti i u ovom našem jubilarnom broju." Tako je za jubilarni broj NIN-a (mislim da je bila 1966. godina) počeo razgovor sa gradonačelnikom Zapadnog Berlina u vreme krajnje zaoštrenih odnosa Istoka i Zapada, ministrom inostranih poslova, kancelarom, tvorcem „istočne politike“ izmirenja i potpuno novih odnosa sa istočnoevropskim zemljama, dobitnikom Nobelove nagrade za mir, simbolom nove Nemačke, umnogome i Evrope...

Čovekom koji je kleknuo u Varšavskom getu?

- On je ostao zapamćen i po tom nesvakidašnjem događaju. Tokom zvanične posete Varšavi, u nekadašnjem Varšavskom getu, potpuno neočekivano pao je na kolena. Fasciniran tim prizorom, ja sam, kao uostalom i mnogi drugi, više puta u razgovoru s njim i njegovim saradnicima, nastojao da proniknem u sve motive i okolnosti tog nesvakidašnjeg čina zapadnonemačkog kancelara. Na kraju, skroman i jednostavan kakav je uvek bio, možda je najbolji odgovor dao sam Brant: "Pod bremenom nemačke istorije i teretom miliona ubijenih, učinio sam ono što ljudi rade kada im ponestane reči." Ovih nekoliko rečenica koje iskaču iz tvog pitanja treba da pokažu kako je nekad, i u crno Miloševićovo vreme, bilo mesta za novinarstvo najvišeg ranga. Pogotovo ako je sagovornik bio Vili Brant.

Novinarstvo danas? Tabloidizacija, nizak nivo pismenosti i kulture, ali ne samo među novinarima, nego i kod političara, u javnom govoru?

- Kako novinarstvo, u uslovima opisanim u Vašem pitanju, a oni su sto jedan odstodo tačni, uopšte opstaje?! I nisu

samo to karakteristike stanja u kojem rade novinari. Naravno, ne samo novinari. Mediji su podeljeni. Vlast drži većinu uticajnih, a opoziciji je ostalo veoma malo prostora. Kako to vlast uspeva? Pritiskom, ne zato što su ti mediji profesionalno bolji. I dobijaju izdašnu, direktnu materijalnu pomoć.

I dalje postoje dva novinarska udruženja. Je li NUNS, koji smo zajedno gradili, zapravo poražen od snaga iz „državnog“ udruženja gde nisu držali do zanata nego do politikanstva?

- Situacija je samo na prvi pogled slična vremenu kada smo pravili NUNS. Nisam siguran da je UNS i sada u potpunosti pod uticajem države. Sasvim sam siguran da NUNS nije poražen. Šteta je, međutim, što dva novinarska udruženja sve ove godine nisu uspela bolje da sarađuju, jer bi u tom slučaju sigurno bila korisnija i uticajnija.

Kako se informišete. Koju televiziju najčešće gledate i koje novine čitate?

- Gledam N1 televiziju i čitam Danas, potpunije se informišem i uz nemalu pomoć nekoliko stranih medija.

Imate li svoje omiljene autore među današnjim kolegama?

- Aleksej Kišjuhas, Boško Jakšić!

Mogu li se ponoviti urednik tipa Mihaila Rašića recimo, ili autori poput Juga Grizelja i Harija Štajnera? Možete li da zamislite da neko iz Kurira ili Informera intervjuše Angelu Merkel ili Emanuela Makrona, Redžepa Tajpa Erdogana? Ili Hašima Tačija?

- Teško pitanje. Ne mogu da rangiram domaće kolege, a za strance - ne znam. Sve je moguće, pogotovo ako se dobro plati.

Srbija je, nakon ubistva prvog demokratskog premijera, po ko zna koji put odustala od demokratizacije i sveopšteg uljudivanja?

- Ukoliko je tačno ovo što pitate, onda je to zaista tužno. Ali, to nikako ne sme da se generalise. I nije to posao moje seljanke sa pijace, ili mog bakalina.

Koliko smo u Srbiji obavešteni o okruženju? Štampa iz okolnih zemalja više ne dolazi u Srbiju, a srpska jedino ide u Crnu Goru?

- Velika je zabluda verovati da smo sami sebi dovoljni i da nas ne interesuje šta se dešava sa drugima (osim kada su američki izbori), pogotovo kada je reč o komšijama.

Hoće li portali (Internet) uništiti štampane medije?

- Ne. Definitvno neće, kao što svojevremeno televizija nije uništila radio.

poznate osobe su upale u kuću, dok on nije bio tu, te su zapretili smrću njegovoj supruzi, koja je bila sa troje maloletne dece.

Ipak, posebna pažnja bi trebalo da se usmeri ka društvenim mrežama i novinarkama, budući da postoji eksplozija pretnji i uvreda na njihov račun.

Nije loše istaći i da postoji određena nesrazmera u odnosu na ono što Javno tužilaštvo beleži i tumači kao napade na novinare, jer postoji problem u načinu evidencije. Tužilaštvo, naime, tumači i govori na osnovu podataka koje ima kod sebe, i u vezi su sa primljenim prijavama po slučajevima napada u kojima su oštećeni novinari. Ovo ne može da znači da je broj fizičkih napada i verbalnih pretnji zaista opao. Jednostavno, može da opada jedino broj prijave, a broj prijave može da opadne i zbog nezadovoljstva oštećenih radom nadležnih organa ili izostanka poverenja.

Na izjave tužilaštva da pada broj napada, moguće da jeste prijavljen manji broj napada, međutim podaci iz baze NUNS-a o pritiscima i napadima na novinare govore o tome da je prijava trebalo da bude više. Možda se u taj broj ne uračunavaju slučajevi u kojim su novinari propustili da navedu da su novinari, ili su napadi izvršeni zbog posla koji obavljaju. Napadi mogu da se odnose na krivična dela koja nisu u osnovi u vezi sa napadima na novinare.

U svakom slučaju, veliki je broj slučajeva u kojima novinari iz različitih razloga jednostavno ne žele da prijave fizički napad ili verbalnu pretnju.

Nema klasičnih propusta i nepostupanja, čak ima dosta dobrih i brzih primera reakcije Ministarstva unutrašnjih poslova i Tužilaštva. Ono što zabrinjava su primeri izostanka reakcije po službenoj dužnosti, slučajevi u kojima oštećeni novinari i novinarkе, i predstavnici novinarskih udruženja smatraju da je tužilaštvo moralo da reaguje. **RADE ĐURIĆ**

Mediji i novinari u vreme vanrednog stanja GAŽENJE USTAVA I SAMOVOLJA VLASTI

Osnovni cilj vlasti bio je da kanališe put prikupljanja i objavljivanja informacija, bez bojazni da bilo koja vest, koja je po donosiocu odluka nepovoljna, bez obzira na to što je tačna, može da

Istraživanje **Nezavisnog udruženja novinara Srbije** o poštovanju prava građana na tačno i pravovremeno informisanje i uslova pod kojima su novinari obavljali svoj posao ukazuju na to da su prava građana i novinara u velikoj meri pogažena, formalno i suštinski.

Neke odluke **Vlade Srbije** bile su u suprotnosti sa **Ustavom** i zakonima, a nekim postupcima, kakav je udaljenje novinara sa javnog obraćanja **Kriznog štaba**, predstavljale su autoritarno odlučivanje o režimskoj selekciji informacija koje dolaze do javnosti.

Vlast je stvorila uslove za stvaranje atmosfere straha, te neistinito prikazivanje stanja u zdravstvenom sistemu, objavljivanje netačnog broja zaraženih i preminulih građana, stvoreno je trajno nepoverenje prema odlukama, ali i merama koje dolaze iz **Kriznog štaba**, novinari su lišeni pomoći institucija i prinuđeni da do podataka kojima raspolažu državni organi dolaze zaobilaznim putevima i računskim radnjama koje su otkrivale očigledne, sračunate neistine.

Vanredno stanje na teritoriji **Republike Srbije** proglašeno je **15. marta 2020.** Odlukom o proglašenju vanrednog stanja. Proglašenje vanrednog

STRIP: MARKO SOMBORAC (CENZOLOVKA)

stanja, kasnije odluke i postupanje prema novinarima su u velikoj meri uticali na rad novinara i medijskih kuća.

KAKO DO AKREDITACIJE

Niz **uredbe** Vlade, donetih u vreme vanrednog stanja, onemogućavao je ili otežavao rad novinara. Naredba o ograničenju i zabrani kretanja lica na teritoriji Republike Srbije doneta je **18. marta** i uticala je na slobodno kretanje novinara; oni su morali da pribave posebne propusnice koje su izdavale **Kancelarija za saradnju sa medijima Vlade RS i Pres služba Vlade RS**. Prva nedelja stupanja Naredbe na snagu značila je i direktno ograničavanje kretanja novinara. Najveći problem imali su slobodni novinari (frilenseri) kojima su bez jasno određene procedure dodeljivane akreditacije ili su bili odbijani.

Vlada je nastojala i da reguliše medijsku sferu podzakonskim aktima, pa je **31. marta** donet **Zaključak Vlade o informisanju stanovništva o stanju i posledicama zarazne bolesti kovid-19 izazvane virusom SARS**. Zaključkom se predviđa da za obaveštavanje javnosti o stanju i posledicama zaraze bude zadužen **Krizni štab** za suzbijanje zarazne bolesti kovid-19 a da sva obaveštenja javnosti daje predednica Vlade ili lica koje ovlasti **Krizni štab**.

Sadržinski, Zaključak je bio u suprotnosti sa **Ustavom Republike Srbije, Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, Zakonom o javnom informisanju i medijima** ali i **Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti** koji predstavlja osnov za donošenje Zaključka.

Predviđenim odredbama sužavaju se i ugrožavaju Ustavom zagarantovana prava da svako ima pravo na potpuno i blagovremeno obaveštenje o pitanjima od javnog značaja jer se **Krizni štab** određuje kao jedini "organ" koji prikuplja podatke i donosi odluku o tačnoj i proverenoj informaciji.

KONFERENCIJE ZA JAVNOST BEZ NOVINARA

Osnovni cilj zaključka bio je da spreči lokalne organe i zdravstvene ustanove da pruže informacije medijima, putem izjava i saopštenja i na taj način kanališe put prikupljanja, donošenja odluke o objavljivanju

i samoj objavi informacije bez bojazni da bilo koja informacija, koja je po donosiocu odluka nepovoljna bez obzira na to što je tačna, može da dospe u javnost.

Novim Zaključkom Vlade RS prestao je da važi Zaključak Vlade o informisanju stanovništva o stanju i posledicama zarazne bolesti kovid-19 izazvane virusom SARS. Usledila je neverovatna odluka Vlade od **10. aprila** kojom se zabranjuje prisustvo novinarima na konferencijama koje održava **Krizni štab**. Prema saopštenju Kancelarije za saradnju sa medijima Vlade RS, predviđeno je da se novinarska pitanja dostavljaju onlajn putem. Na njih će članovi **Kriznog štaba** odgovarati (čitati) na konferencijama za novinare.

USLOVI RADA NOVINARA I NJIHOVA BEZBEDNOST

Početak **aprila 2020.** NUNS je sproveo među svojim članovima anketu koja je imala za cilj da utvrdi potrebe novinara za nesmetano obavljanje novinarskog posla, kao i da detektuje najveće prepreke u njihovom radu tokom vanrednog stanja. U onlajn anketi je učestvovalo **228 novinara** iz cele Srbije.

Da bi nesmetano obavljali svoj posao u ovom trenutku, novinarima je urgentno potrebna zaštitna oprema. Za obezbeđenje rukavica, maski i dezinfikacionih sredstava opredelilo se gotovo **58 odsto** ispitanika. Potom, novinarima je pomoć potrebna u osiguravanju digitalne komunikacije (**33,9 odsto**) pa slede, pravna pomoć i podrška (**28,4 odsto**) i psihološka pomoć (**8,7 odsto**).

U isto vreme najveći problem za obavljanje novinarskog posla tokom vanrednog stanja, predstavlja zatvorenost institucija za pružanje relevantnih informacija. Gotovo dve trećine ispitanika se odlučilo da ovaj odgovor postave kao glavnu prepreku za kvalitetno obavljanje posla. Slede nepostojanje dovoljnog broja dozvola za rad tokom zabrane kretanja (**37,6 odsto**), a potom slede zloupotrebe ovlašćenja od strane određenih organa vlasti (**23,3 odsto**).

Istraživanje NUNS takođe ukazuje na to da je tokom vanrednog stanja uočen porast incidentnih situacija na štetu novinara u odnosu na period koji je prethodio vanrednom stanju, ali i isti period (mart - april) iz **2019.** godine.

Za vreme vanrednog stanja, u periodu od uvođenja do **2. maja** zabeleženo je ukupno **47 slučajeva incidentnih događaja prema novinarima**. Od tog broja, zabeleženo je **32 pritiska** i **15 slučajeva različitih oblika napada na novinare**. Od 15 napada zabeleženi su **dve (2)** pretnje smrću, **dva (2)** pritvaranja kao oblika fizičkog ugrožavanja novinara, sedam, (7) verbalnih pretnji, **dva (2)** fizička napada na novinare i **dva (2)** napada na imovinu.

U odnosu na period pre uvođenja vanrednog stanja gde je u dvostruko dužem vremenskom periodu zabeleženo **12 napada** i **11 pritiska**, za vreme vanrednog stanja, u samo **47 dana**, zabeleženo je povećanje napada na **70 odsto**.

Od zabeleženih slučajeva napada i pritiska, u **20** događaja pritisci i pretnje su stizali od strane predstavnika vlasti.

PRIREDILA REDAKCIJA DOSIJEJA

Kraj epidemije - izazovi infodemije

Vanredno stanje, zaključuje **NUNS** u Izveštaju, karakterisalo je pojačano širenje dezinformacija, zlonamernih tvrdnji. Ta pojava je globalna i **Svetska zdravstvena organizacija** je čak skovala novi termin "**infodemija**", koji opisuje veliki porast i opasnost koju nosi dezinformisanje javnosti u vreme pandemije. U **Srbiji** su se ovim fenomenom bavili i bave se portali **Fakenews tragač** i **Raskrikavanje**.

Najviralnija lažna vest bila je da je **Kina** proglasila kraj epidemije (**29. mart**): prenela su je najmanje **43 medija**, a dostigla je gotovo **47.000 šerova**. Neki od uočenih lažnih narativa potiču iz stranih izvora, pa su prevedeni na srpski i preneti putem medija i aplikacija za komuniciranje, ali su ipak dominantni sadržaji izvorno nastali u Srbiji, budući da čine više od dve trećine (**71 odsto**) ukupnog korpusa. Mediji koji su kreirali objavili najveći broj lažnih vesti su **Informor, Srbija Danas** i **Espresso**. Dok je sajt Raskrikavanje otvorio lajv blog o dezinformacijama o korona virusu na kom je zabeležio **16** tekstova sa spornim sadržajem koji su bili netačni.

Političare bi, svakako, trebalo da odlikuje odmerenost i odgovornost za javno izgovorenu reč; oni, međutim, kreiraju dominantni model ponašanja u kojem se kritički nastrojani novinari predstavljaju kao pristalice opozicije koje su se infiltrirale u novinarstvo. To su, dakle, politički i svakakvi drugi protivnici, neprijatelji protiv kojih je sve dozvoljeno. Cilj ne bira sredstva, a cilj je da oni učute!

PIŠE: Dijana Babić

Prošli su dani od kada je pevač **Aca Lukas** u emisiji „Hit tvit“, koja se emituje na nacionalnoj frekvenciji, primitivno izvredao novinarku N1 **Žaklinu Tatalović**. Bile su to **odobrene i poželjne** uvrede, ili kukavički i potkazivački nastup kojim se zavređuju status lojalnog i abolicija od sitnih nestašluka, onih za godinu-dve robijanja. Zašto zaboraviti te odvratne reči u moru drugih vesti, briga i neizvesnosti: „Kad vidim kako izgleda, mislim da nije ni za jednokratnu upotrebu“; „Kada budete plastičnu operaciju napravili, malo bolje izgledali, onda ćete biti za dvokratnu upotrebu“.

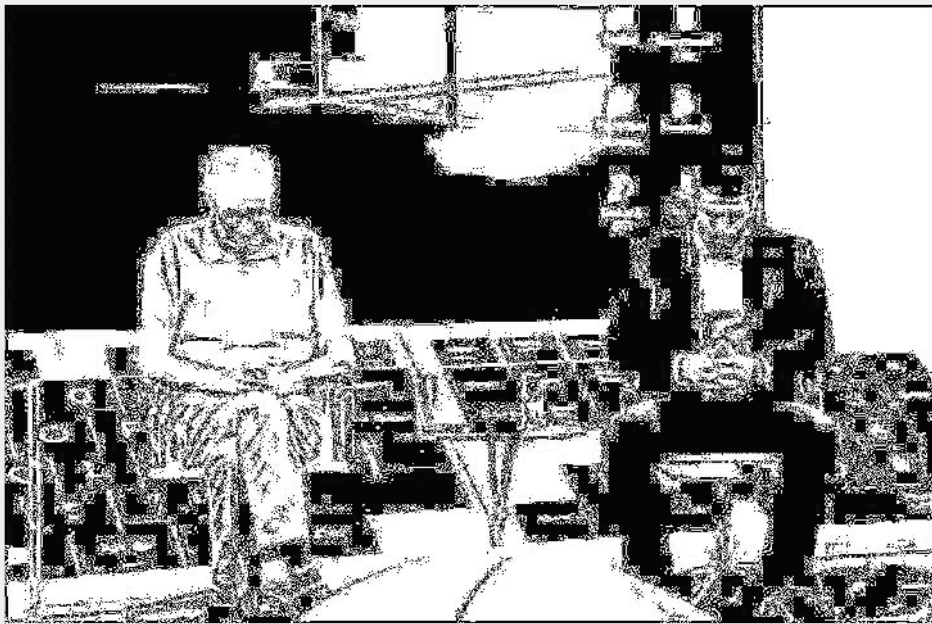
Posle ovakvog vredenja novinarki N1 su na društvenim mrežama upućene još gnusnije uvrede, kao i pretnje smrću.

Kao društvo ne možemo biti sigurni da se ovako nešto neće opet dogoditi. Ponovo njoj, ili nekome drugom čiji su stavovi i rad proglašeni neprihvatljivim i lošim po režim.

Ima li granica u ophođenju prema onima koji ne misle isto? Šta se dešava s ophođenjem prema drugom i drugačijem - u koje bi trebalo da bude utkano, ako ništa drugo, makar kućno vaspitanje? Zar ne bi trebalo da postoje neke odvratnosti koje se ne izgovaraju ni u društvu najbližih prijatelja, a kamoli na TV kanalima koji dopiru do maltene svih kuća u Srbiji?

Možda ova pitanja postavljaju naivne osobe, ali ona su i dalje zdravorazumska. Jer, ako ih ne postavljamo, onda smo na mnogo dubljem dnu nego što mislimo.

Nakon emisije „Hit tvit“ na **Televiziji Pink** postavljena su i mnoga druga pitanja: da li je Aca Lukas neko sugerisao da izvreda Žaklinu Tatalović, ili je to bio njegov izbor, jedini za koji je znao; da li je voditeljka **Verica Bradić** adekvatno reagovala (nije!); da li su ostala dva gosta, **Aleksandar Šapić** i **Zoran Čirjaković**,

STRIP: MILAN DOG (IGOR LEČIĆ)

Vredanje koje ne poznaje granice

KAKO PONIZITI VIDENE ZA ODSTREL

čutala zbog toga što se slažu s tim što pevač priča, ili zato što ne žele da ih se to tiče; zašto nijedna ministarka iz nove, „rodno senzitivnije“ Vlade, nije eksplicitno osudila vredenje novinarki N1; zašto se nijedan ministar nije oglasio; da li su čutili zato što je reč o novinarki televizije proglašene za špijunsku ekspozičnu; zašto se **Zorana Mihajlović**, predsednica Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost, šifrovano oglasila po ovom pitanju; da li je iko od nove ministarke kulture i informisanja **Maje Gojković** očekivao osudu; i da li bi cela Vlada ipak ceo slučaj složno i oštro osudila da je na mestu Žakline Tatalović bila novinarka koja afirmativno izveštava o aktuelnoj vlasti?

I na kraju, čemu služe osude ako se nakon njih ništa ne menja?

Atmosfera u društvu navodi me na to da ovako zamišljam govori onih koji daju upustva niže rangiranim u strankama i pojedinim institucijama u Srbiji: „Oni koji se ne slažu s nama zaslužuju samo poniženje i zastrašivanje. Ne birajte sredstva. Oni koji nas kritikuju moraju biti kažnjeni. Novinari i novinarkе, pisci i spisateljice, glumci i glumice, profesori i profesorke, studenti i studentkinje, radnici i radnice... ukratko - svako ko hoda zemljom, diše, a kritikuje nas. I

ne premišljajte se da li treba to da uradite. Znajte da nemate izbora. Ponizite ih, ili ćete reći nekome da to uradi umesto vas. Ako vam je stalo do reputacije, uradite to lično. Ako dosad niste shvatili - oni koji preispituju naš rad su niko i ništa. Zlonamerni su, glupi, ružni, plaćeni, ne misle svojom glavom. Njihovo postojanje je besmisleno. Ali, oni ipak postoje i smetaju nam. Stub srama i samo stub srama! To je jedino mesto za njih. Da im ne padne na pamet da pomisle, a kamoli kažu li napišu nešto nedopustivo o nama“.

Ispad Ace Lukasa je problem. Ali, mnogo veći problem je osećaj koji je on imao - da je potpuno normalno da, kako je i sam rekao, „uzurpira emisiju“ kako bi izvredao jednu novinarku. Odakle njemu taj osećaj? Osećaj zaštićenosti! I Aca Lukas i svima koji se tako ponašaju uzor svakako mogu biti pojedini „državnici“, poslanici, opozicionari i analitičari.

Političare bi, svakako, trebalo da odlikuje odmerenost i odgovornost za javno izgovorenu reč; oni, međutim, kreiraju dominantni model ponašanja u kojem se kritički nastrojani novinari predstavljaju kao pristalice opozicije koje su se infiltrirale u novinarstvo. To su, da-

POGUTE GLAVE: Zoran Čirjaković, Aleksandar Šapić i Aleksandar Vučić

kle, politički i svakakvi drugi protivnici, neprijatelji protiv kojih je sve dozvoljeno. Cilj ne bira sredstva, a cilj je da oni učute! Svojim postupcima predstavnici vlasti pokazuju da si kao osoba bezvredan i ništavan ako kritikuješ - postavlja se jedino pitanje koliko će silovito režim udariti na tebe. Cele takve redakcije su kao nekakvo seme zla, plaćenička mesta u kojima rade nekakve osobe čija je jedina svrha da zadovolje opoziciju, njene tajkune i njihove privatne interese.

Pravi novinari su, za njih, oni kojima je ova i svaka vlast savršena, bezgrešna, brižna, požrtvovana, rečju - neprevaziđena. Režimu dragi novinari ne pitaju kako se i na šta troši novac iz budžeta koji pune oni u čijem interesu bi trebalo da izveštavaju. Za poželjne novinare ne postoje loši zakoni, oni su ubeđeni da vlast u svakom trenutku radi u interesu građana. Idealnim novinarima je sve potaman, oni mirno spavaju jer znaju da vlast ništa ne krije i da nema razloga da se u bilo šta sumnja. Sumnja nije njihov posao, žive, zapravo, od odsustva pitanja, radoznalosti, kritike - svega što je nekad krasilo ovu profesiju. Žive, treba li reći, sasvim dobro, utrkuju se u uvlačenju i poniznosti.

A oni koji su suprotno od toga, izgleda, zaslužuju ismevanje, uvrede, blaćenje u tabloidima, obijanje stanova, pretnje nasiljem, pretnje smrću. U toj kategoriji nepoželjnih je mnogo novinara i novinarki u Srbiji, i onih iskusnih, i onih što tek stasavaju. Uz sporadične izuzetke, komunikacija na relaciji predstavnik vlasti-novinar sada je prebačena na nivo ličnog. Političarima je dozvoljeno sve kada

im se postavi „nepatriotsko“ pitanje - bes, cinizam, podrugivanje... Potpuno odsustvo kontrole emocija i reči. A gledaoci, makar oni koji i dalje imaju živaca da sve to gledaju i kritički procenjuju, makar jednom dnevno zapitaju se zbog čega im je i dalje upaljen televizor.

Jezik i postupci s televizijskih ekrana, portala i štampe prelivaju se u svakodnevi život. A jezik je zagađen. I političari i medijski radnici imaju odgovornost da, za početak, smanje to zagađenje. To je deo teškog tereta koji nasleđuju naredne generacije. Da li im treba ostaviti da popravljaju baš sve, ili što pre zaustaviti ono što im sigurno neće doneti ništa dobro?

Postoji jedna knjiga o idejama i načelima koja su promenila čovečanstvo. U njoj piše: „Znati da kažeš 'ne' znači umeti da se suprotstaviš nepravdama, da prihvatiš odgovornost za taj izbor, da ne dozvoliš da te obuzmu malodušnost i potištenost. Znati reći 'ne' znači ponovo pokrenuti točak vremena i sprečiti da se istorija vrati nazad po svojim trgovima. Znati reći 'da' znači predložiti alternativu i znati kako je ostvariti. Reći 'da' jednakosti, slobodi, saosećanju... Reći 'da' znači preuzeti odgovornost za budućnost. To je svetlost koja ti omogućava da vidiš izlaz i tamo gde drugi vide samo mrak i razočaranje“.

Ispad Ace Lukasa je problem. Ali, mnogo veći problem je osećaj koji je on imao - da je potpuno normalno da, kako je i sam rekao, „uzurpira emisiju“ kako bi izvredao jednu novinarku. Odakle njemu taj osećaj? Osećaj zaštićenosti! I Aca Lukas i svima koji se tako ponašaju uzor svakako mogu biti pojedini „državnici“, poslanici, opozicionari i analitičari.

Vanja Đurić (N1)

- Predstavnici države neke novinare označavaju kao neprijatelje i mrzitelje Srbije. To je ujedno i podstrek onima koji bi da nam „zabiju sekiru u glavu“. Naivno bi bilo da se u takvoj postavci stvari ne osećam zaštićeno, ali nisu uspjeli da me obuzdaju i verujem da neće. Sa druge strane, ma koliko hrabra bila, nije mi svejedno kada pročitam da ću zbog bavljenja nekom temom da „zagrizem beton“.

Milena Popović (Istinomer)

- Ne mogu da se osećam zaštićeno i bezbedno kada su u velikom broju slučajeva upravo najviši javni zvaničnici i predstavnici državnih organa ti koji odnosom prema novinarkama i novinarka pokreću talas nasilja prema njima.

Žaklina Tatalović (N1)

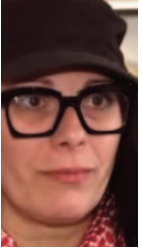
- Prosto poruka mora biti upućena jednom čoveku, a to je predsednik države, i poruka jednostavno glasi da šta god da radite, šta god da izmišljate i šta god da pišete na tim društvenim mrežama, mene neće zastrašiti i ja ću i dalje, kao što možete da vidite, da se bavim svojim poslom, da vam postavljam pitanja i da insistiram na odgovorima na ta pitanja, jer to su pitanja pre svega građana Srbije koji vas plaćaju.

Sanja Kljajić (DW)

- Postalo mi je strašno mučno da objašnjavam zašto me zbog nečega nazivaju pogrdnim imenima, zbog čega mi prete, i na kraju krajeva, zbog čega i dalje radim taj posao, zašto izveštavam o nekim temama. Ili najgore je pitanje roditelja - zašto odlazim na Kosovo kada znam kakve će mi to probleme naknadno doneti.

Ana Lalić (Nova S)

- Ne postoji nikakva razlika između onlajn zlostavljanja i bilo kakvog fizičkog nasilja sa kojim se možete susresti na ulici, naprotiv, ja čak mislim da mi ovo možda teže palo u smislu jer ste potpuno nemoćni, i taj osećaj nemoći da zaštitite svoju porodicu je za mene najstrašniji i najtraumatičniji iskustvo iz svega što je proisteklo od mog hapšenja pa do danas.

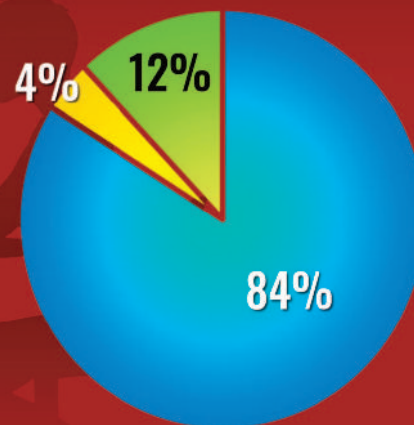
Jasmina Prodanović (Cenzolovka)

- Izgledalo je da gospodin Čučković samo „vešto“ izbegava odgovor na neugodno pitanje, no, nakon toga je istu kvalifikaciju činio javno dostupnom na svom nalogu na društvenoj mreži Tviter. („Novinarka Istinomera iz Obrenovca ponovo na Skupštini provocira, samo ovaj put nema skrivenu kameru u torbi kao voajer psihopata. Lažomer!“). Izostala je osuda od strane institucija sistema, uključujući i resorno Ministarstvo kulture i informisanja.

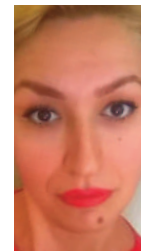

Da li biste rekli da se broj online pretnji i pritisaka na novinarke poslednjih godina povećava ili smanjuje u odnosu na pretnje uživo?

- Broj pretnji i pritisaka online se povećava u odnosu na pretnje
- Broj pretnji i pritisaka online se smanjuje u odnosu na pretnje
- Broj pretnji i pritisaka je isti online i uživo

Verica Marinčić (Indija)

- Tekst o asfaltiranju dela ulice u kojoj živim, opštinski sajt ilustrovao je fotografijom koju je napravio opštinski fotograf, na kojoj se vidim u povratku iz prodavnice. Nakon objava tog teksta nizali su se komentari ispod njega, koji nisu u vezi sa „projektom asfaltiranja“. Nizale su se salve uvreda na moj izgled, kako sam obučena, šta je u kesi koju nosim iz radnje, moje podočnjake, godine i moju „radnu biografiju“, adresa, tvrdnje da sam narkomanka, alkoholičarka, tvrdnje da sam „nekada dr-mala opštinom“. jer sam bila „ljubavnica

NUNS istraživanje: Onlajn napadi na novinarke

INTERNET-KUKAVICE I NAVIKAVANJE NA PRETNJE

Potrebno uspostavljanje preciznih kriterijuma za praćenje i analizu napada na žene u novinarstvu, pri čemu treba obratiti pažnju na oblasti kojima se novinarke bave, sredine iz kojih napadi dolaze, specifične oblike napada koji se najčešće ponavljaju, posledice...

Napadi na novinare u **onlajn prostoru** postaju jedan od najvećih izazova u sistemu zaštite novinara, a posebno su **ugrožene novinarke**, koje trpe teške posledice usled različitih pretnji, uvreda i pritisaka. U **Srbiji** su novinarke, iznosimo zaključke na osnovi intervju sa ispitanicama, sa kojima su razgovarali istraživači **NUNS-a** ugrožene onlajn napadima i zbog kukavičluka napadača, što otežava njihovo pronalaženje.

S obzirom na utisak manjeg stepena odgovornosti zbog same pretnje ukoliko se izvrši na društvenim mrežama, i već pomenutog izostanka bliskosti i fizičkog odnosa „licem u lice“, internet postaje ključni prostor za olako i veoma grubo ispoljavanje nezadovoljstva stavovima drugih. Istraživanje NUNS-a ukazuje na to da danas i dalje imamo situacije u kojima je građanima neophodno objašnjavati koliko je važno da se sloboda govora i pravo na iznošenje mišljenja moraju braniti, te da propisi ne dozvoljavaju prekoračenje granica netolerancije.

Građani veoma često i ne uočavaju iste ili slične elemente u ponašanju na društvenim mrežama sa postupcima koji se čine uživo, prilikom fizičkog kontakta sa osobama kojima se obraćaju i prete (primer: „**pa šta, nije to isto, nisam joj to rekao uživo, ovo je samo Fejsbuk**“).

Sa druge strane, povećava se svest i znanje onih koji su te napade već činili, ali i drugih mogućih počinitelja o tome gde se nalazi granica preko koje ne bi smeli da prelaze (potencijal i način na koji su izrečene određene pretnje, gde se nalazi granica između pretnji, uvreda i pritisaka).

Nažalost, s obzirom na brojne primere izrečenih veoma ozbiljnih pretnji putem interneta, praksa i nekažnjivost govore drugačije. No, razlozi za to su brojni: od izostanka reakcije samih oštećenih do načina na koji praksa u krivičnoj materiji vidi realnu opasnost od izrečenih pretnji.

Kao probleme u određenom broju napada posebno ističemo stanje faktičke nekažnjivosti većine sličnih postupaka na društvenim mrežama, odnos određenog dela nadležnih organa, naročito u manjim sredinama kod nižih službenika u hijerarhiji, kod kojih postoji stav o propuštanju reakcije i nerazumevanja negativnog ponašanja na društvenim mrežama, pa čak i odobravanja („**nije to mislio**“, „**ne zna šta piše**“, „**nemoj tako, pa poznajete se**“, „**ma to je Fejsbuk, tamo svi pišu svašta**“, „**ko da ti je napisao ne znam šta**“, itd.).

Kao jedan od problema beleže se i poteškoće u

procesuiranju pred nadležnim organima koje se ogledaju u postupku **prikupljanja podataka**, kao što su: dostupne informacije na društvenim mrežama o identitetu osobe koje prete, informacije u vezi sa događajima, a sve zbog zbog sedišta servera ili portala van Srbije i težine pribavljanja podataka od nadležnih organa iz zemalja u kojima su registrovani.

Problem predstavlja i dodatni **teret za žrtve** koje su, prema nalogu nadležnih, u obavezi da dostave dokazni materijal. To predstavlja oblik sekundarne viktimizacije i jedan je od češćih razloga za odustajanje od daljeg gonjenja ili neprijavljanje novih napada.

Onlajn prostor je i mesto na kojem ostali građani uče na primeru drugih učinilaca. Koliko je dobro zbog toga što se podiže svest o tome šta jeste napad i pretnja, sa druge strane negativan efekat je prilagođavanje potencijalnih učinilaca na osnovu primera drugih (pretnja izrečena u potencijalu). Za razliku od događaja na ulici kome može da prisustvuje samo napadač i oštećeni novinar, u onlajn prostoru veliki broj događaja ostaje zabeležen.

Novinarke sa kojima su razgovarali istraživači NUNS-a smatraju da identifikacija i povezivanje svih relevantnih institucija koje mogu da doprinesu poboljšanju položaja novinarki u sistemu zaštite, te da je potrebno uspostavljanje preciznih kriterijuma za praćenje i analizu napada na žene u novinarstvu, pri čemu treba obratiti pažnju na oblasti kojima se novinarke bave, sredine iz kojih napadi dolaze, specifične oblike napada koji se najčešće ponavljaju, posledice. Ocena ispitanica je da je neophodno redovno i detaljno praćenje svih onlajn pretnji, napada i pritisaka na novinarke, te da je potrebna izrada posebne analize napada na novinarke koji su zasnovani na rodnom razlikama i drugim oblicima diskriminacije. Neophodna je kontinuirana edukacija građana koja bi obuhvatila podizanje svesti o zabrani diskriminacije novinarki. Edukaciju treba da prate osude članova SRG, institucija RS ali i drugih predstavnika vlast. U tom kontekstu, istakle su sagovornice NUNS-a, jedno od rešenja moglo bi da bude i organizovanje manjih podgrupa na lokalnom nivou (na sličan način kao i **Stalna radna grupa za bezbednost novinara**), u čijem radu bi učestvovali lokalni tužioci, službenici policije i novinari.

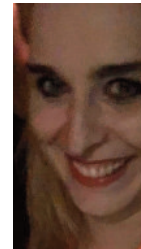
Istraživanje je podržala **Vlade Kraljevine Švedske** u okviru programa **Beogradske otvorene škole (BOŠ)** "Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji".

R. D.

predsednika opštine“, komentari o mom ocu, braći, porodici i prijateljima. Niz laži i uvreda slivao se ispod teksta.

Snežana Čongradin (Danas)

- Uvreda i pretnje danas ne utiču mnogo na mene i moj rad. Kada sam bila mlađa, jesu, bila sam razočarana, jer sam bila uverena da radim u javnom interesu, a da se to, ne samo ne prepoznaje, već izaziva pozive na linč i mržnju. Danas razumem i zašto ljudi tako reaguju, a nisam odstupila nimalo i nisam se prilagodila potrebama održavanja zločinačke i koruptivne političke, kulturne, medijske elite, koja neumoljivo, na istim sramnim osnovama, vlada javnim prostorom otkad se bavim novinarstvom. Zapravo, nadam se da nisam odstupila, jer ne mogu da sudim o sebi samoj. Hoću da kažem da se trudim isto kao i ranije, o tome mogu da svedočim.

Marija Vučić (KRİK)

- Ono što me je uplašilo je to što ja na svom Fejsbuk profilu nisam imala nikakve informacije o tome da sam novinarka, da radim za Cenzolovku, profil mi je bio zaključan za javnost. Neko je mo-

rao da se „pomučiti“ da bi taj profil povezao sa novinarkom koja potpisuje tekst, tim pre što na profilu nisam imala vidljivu fotografiju koja mi jasno prikazuje lice, niti je moje lice poznato široj javnosti, s obzirom da sam onlajn novinar. Poruka je glasila „Kamenjarko, ići ćeš pod mač ubrzo“, a na profilnoj slici ta anonimna osoba imala je fotografiju Miroslava Petrovića. Prijava je odmah, sa dokazima, prosledena Tužilaštvu za visokotehnoški kriminal. Od tada do danas ja više nemam nikakve informacije o tom slučaju.

Eks-novinar, novi ministar za demografiju i brigu o porodici

SVAKIDAŠNJA NARICALJKA

Ratko Dmitrović ima, kao i svaki pošten toksični nacionalista jednu slepu mrlju. Nekome je to Amerika, nekome Albanija, a Ratku Hrvatska

PIŠE: Jovana Gligorijević

I ma tako ljudi za koje se priča da su nekad bili novinari, mada nema nikoga ko bi mogao da potvrdi autentičnost te tvrdnje. Takav je slučaj novopečenog ministra za demografiju i brigu o porodici **Ratka Dmitrovića**. Zvanična biografija kaže da je karijeru počeo kao stalni dopisnik **NIN-a** i **Politike** iz Zagreba, ali najranija sećanja na njega sežu u rane devedesete kada je avanzovao u komentatora **Televizije Beograd**. Iz večeri u večer u **Dnevniku 2**, tih ratnih godina, držao je slovo, jadicovao, kukumavčio i zapomagao nad sudbinom **Srbije**. U predasima je mrzeo **Hrvate**.

Iz tog vremena svi pamtime **Milu Štulu** i **Milijanu Baletić** kao ikone ratnohušakačkog, miloševićevskog novinarstva, a Ratko nekako pada u drugi plan. Valjda zato što su pomenute žene bile oštrije i krvoločnije. On je oduvek gajio plaćan i kmečav stil. U tom smislu, Ratko Dmitrović je retkost i u današnjoj politici. On je čovek kontinuiteta: svi drugi su se presvukli u tobož evropejce. Oni koji su, pak, ostali verni naciji, krvi i tlu, pridodali su u svoju agendu i ravnu Zemlju, čipove u vakcini, 5G mrežu, **Bila Gejtsa** koji hoće sve da nas istrebi. Ali ne i Ratko Dmitrović. On je ostao nacionalista starog kova: uplakan nad sudbinom Srbije, onaj koji mrtav ozbiljan izgovara **"nejač"** i **"živalj"**, i to je to.

Ratko Dmitrović ima, kao i svaki pošten toksični nacionalista jednu slepu mrlju. Nekome je to **Amerika**, nekome **Albanija**, a Ratku **Hrvatska**. I to se svodi, otprilike, na sledeće. Hrvatska čuti i postoji. A Ratko će

FOTO: FONET

ODBRANA I ZAŠTITA: Ratko Dmitrović danas i krajem 1991. godine

Evo Ratka Dmitrovića danas u novoj ulozi, ministruje natalitetom. Naricaljke zbog činjenice da Srpkinje ne rađaju slušamo od njega već godinama, pa ga je možda to kvalifikovalo

DESNICA: Dmitrović sa predsednikom SPAS-a Aleksandrom Šapićem

na to: **"JAO, BRAĆO SRBI, JE L' VIDITE ŠTA NAM RADE?!"** Okej, nikad to nije baš tako rekao, ali na to se svodi.

Napustio je **Radio-televiziju Srbije 1993.** i potom osnivao nedeljnik **Argument** i **Antena** koji su ostali upamćeni taman koliko i Dmitrovićevo novinarstvo pre dolaska na RTS. To ga, međutim, nije sprečilo da za sebe tvrdi kako nikad nije bio **Miloševićev** novinar i kako je od **1994.** do **2000.** napisao "desetine tekstova" u kojima kritikuje Miloševića. Zaista, desetine? Za šest godina? Pa da je pisao dvaput mesečno, bilo bi ih bar trista, a ne "desetine". **"Učutao sam o Miloševiću kada su ga dosovci u proleće 2001. godine slanci i odvezli u beogradski Centralni zatvor"**, napisao je svojevremeno za **Frankfurtske vesti**. "Slanci"? Ko, bre, tako govori?

Zli dosovci toliko su bili surovi prema Dmitroviću da je posle **Petog oktobra** bio savetnik potpredsednika **DOS-ove** vlade, **Nebojše Čovića**, ali je to batalio jer su "slanci" Miloševića.

Karijeru je nastavio kao urednik **Frankfurtskih vesti**.

Direktor kompanije **Novosti** i glavni i odgovorni urednik **Večernjih novosti** postaje 2013. Poslednji veliki novinarski potez Ratka Dmitrovića je rokada sa **Miloradom Vučelićem**. Vučelić je došao u **Novosti**, a Ratko je preuzeo uredni-kovanje nad Vučelinim **Pečatom**.

No, objavio je knjigu **"Krst na križu"** (čuj naslova, mili bože); autorka ovog teksta i celo **Nezavisno udruženje novinara Srbije** umalo ne završise i na krstu i na križu i na lomači. Ratko je **2016.** otkrio **Twitter** i krenuo da bunca kako ova novinarka piše za neki ustaški portal. Tu vam se ja prenerazim, šta priča ovaj čovek, pa ja ne znam da li više mrzim ustaše ili četnike. Elem, ispostavilo se da je Ratko istraživao i saznao da me finansira **"ustaša Zlatko Hasanbegović"**, tadašnji ministar kulture i informisanja Hrvatske. Istražio je Ratko da pišem za **Forum tjedni magazin**, portal koji je, evo činjenice, nastradao onog momenta kad je Hasanbegović, zaista ustaša, postao ministar i zavrnuo mu sve izvore finansiranja, jer je po Zlatanovoj (ja ustašama ne tepam, za razliku od Ratka), proceni, **Forum** bio suviše jugoslovenski, što je u njegovoj ustaškoj glavi jednako - četnički.

Važna su dva teksta koja sam za **Forum** napisala, a pominju Ratka. Oba napisana pro bono, nisam uzela "ustaške pare". Jedan je o njegovom napadu na **Filipa Davida**, koji se na dodeli nagrade za najčitaniju knjigu godine verbalno ogradio od prisustva tadašnjeg **predsednika Srbije Tomislava Nikolića**.

Ukratko, u stilu tipične narikače, Ratko je zbrčkao neki tekst u kom je napisao: **"Da li su Srbi negde i nekada zaslužili ovakav odnos Filipa Davida prema njihovom predsedniku, kakav god on bio i kako god da se zove? Izgleda da jesu. Sam David je objavio da su sve vreme Drugog svetskog rata njegova majka, stariji brat i on proveli u sremskom selu Mandelos. Tamo su ih Srbi čuvali i sačuvali pod prezimenom Kalinić."**

Ja nešto pokušah tada da objasnim da su Davida spasili dobri ljudi, a ne Srbi, ali u Ratkovom svetu postoje samo Srbi i **"oni drugi"**, tako da džaba, dobih šljamaru da pišem protiv njega za ustaške pare. Uglavnom, opalio je tada Ratko iz sve snage i po **NUNS-u** i po meni, mi smo se nešto, sećam se, gicali, branili, ali onda je izašla knjiga "Krst na križu", sa dražesnim podnaslovom **"Prilozi za bolje razumevanje srpsko-hrvatskih odnosa"**, gde mi shvatismo da smo samo poslužili kao **"teaser"** kampanja za tu ukoričenu stvar.

Evo Ratka u novoj ulozi, ministruje natalitetom. Naricaljke zbog činjenice da **Srpkinje** ne rađaju slušamo od njega već godinama, pa ga je možda to kvalifikovalo.

Sreća pa se nova vlada neće pitati ni za šta, inače bi nam svima, makar figurativno, decu pravio.

Zvanični CV

Radomir Ratko Dmitrović (1958, Kostajnica) studirao je pravo i novinarstvo u **Beogradu** i **Zagrebu**.

Dopisnik **Politike** i **NIN-a** iz Zagreba krajem osamdesetih godina i komentator i voditelj na **RTS-u** početkom devedesetih.

Pokretač i urednik nedeljnika **Argument (1994 - 1998)**.

Savetnik potpredsednika **Vlade Srbije Nebojše Čovića** i šef Info-službe Koordinacionog centra za **KiM (2001 - 2004)**.

Glavni i odgovorni urednik dnevnika **Vesti iz Frankfurta (2007 - 2012)**.

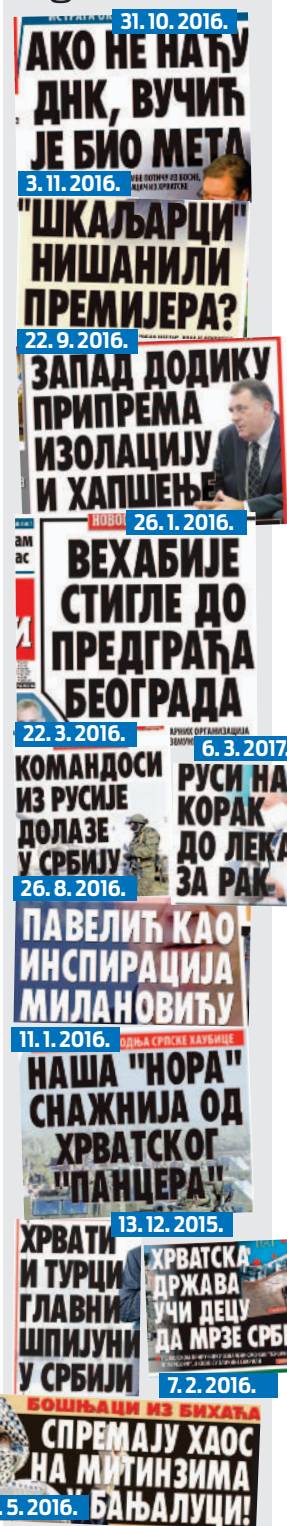
Generalni direktor i glavni urednik **Kompanije Novosti (2013 - 2017)**.

Početkom avgusta izabran za narodnog poslanika u **Skupštini Srbije** sa liste stranke **Aleksandra Šapića - SPAS**.

Krajem oktobra izabran za **ministra za brigu o porodici i demografiju** u **Vladi Srbije**.

(Izvor: srbija.gov.rs)

Ogledalo

Neki od udarnih naslova sa naslovnih strana **Večernjih novosti** tokom urednikovanja **Ratka Dmitrovića (2013 - 2017)**.

Tog 11. januara 1993. Nikitu šalju na prinudni odmor - zlikovcima je bio višak. Teret. Iako je dan ranije imao dva prenosa. Njegove 33 godine neko je obrisao. Nikitu nisu mogli.

Dragan Nikitović, kršteno Dragoljub, bio je prvi predsednik (1994-1995) našeg udruženja; izabran je na Skupštini u sali opštine Vračar, a još pamtim entuzijazam i ozbiljnost tog skupa. Nekoliko dana ranije kolega Hari Štajner me je pitao šta mislim o njegovom predlogu. Zbunjen, reko: da li bi hteo? Hoće, kaže Hari, on je moj izbor, a podržali su i Goca (Gordana Logar, prim. nov.) i mnogi drugi. Nikita je popularan, veliki profesionalac i pošten do bola.

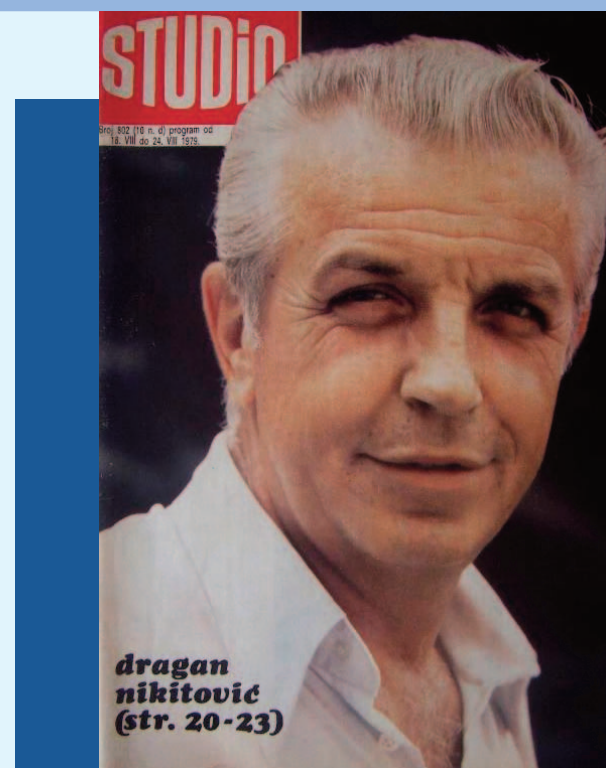
Nikita (9. januar 1930. Sesalac, Sokobanja - Beograd 20. oktobra 1997) bio je zaista najbolji izbor. U svom poslu bio je jedinstven i teško da će ga neko ikad dostići.

Komentator može da doprinese lepoti i uzbuđljivosti sportskog takmičenja, a može i da iritira. Posebno ne sme da bude prorok, jer se, obavezno, dogodi suprotno, a naročito ne sme da popuje i pravi se pametniji od gledalaca, jer to najčešće i nije, govorio je Nikita.

Nije poznato da je navijao za neki klub, pogotovo za jedan od dva najveća. Govorio je da navija za sport i za reprezentaciju.

Tog 11. januara 1993. Nikitu šalju na prinudni odmor - zlikovcima je bio je bio višak. Teret. Iako je dan ranije imao dva prenosa. Njegove 33 godine neko je obrisao. Nikitu nisu mogli. Nikad se više nije vratio u zgradu monstruma iz Takovske.

Ali, voleli su ga i cenili gde god bi se pojavio. Za vreme **Zimske olimpijade u Sarajevu** u očima kolega svih domaćih studija zasenio je, neka mi bude dozvoljen utisak, i glavnog gosta **Huana An-**

dragan
nikitović
(str. 20-23)

VELIKANI: Nikitović u društvu Dragana Džajića, Mladena Delića, Ivana Stambolića, Zorana Slavnića i Mate Parlova

FOTO: ARHIVA PORODICE NIKITOVIĆ

Sećamo se doajena TV novinarstva

NIKITA - PRVI PREDSEDNİK

Čovek koji je izmislio televizijski boks

Izabravši boks za svoj temeljni sport - od takmičenja amatera u Svetozarevu do borbi "plavih" na svetskim prvenstvima, **Dragan Nikitović** je formirao norme ovog televizijskog sporta. Biti srčan, to je malo za valjano komentatorstvo, ali, biti srčan, poštovati oba protivnika, biti nadnacionalno raspoložen i kad "tvoji" padaju na ringu kao snoplje, znači biti spreman za tumačenje boksa...

Bio je prvi predsednik **NUNS-a**, okupivši oko sebe fajtere dostojne jednog mirotvornog **Mate Parlova** i vrdalamnog **Zorana Slavnića**, koga je toliko voleo za sve nas, kao sve što je voleo strepeći da momci ne izgube glavu u igri, u nevinosti igri takmičenja na život i smrt sporta radi, i svake životne radosti, zajedništva, jugoslovenstva, kako to gorko zvuči... Od boksa do košarke, preko fudbala, prenosio je veru u lepotu susretanja, građansku pristojnost i lojalnost različitih trenerskih škola, sredina, nacija, rasa. Onako kako je opisivao kreativnu sposobnost kubanskih boksera tako je i opevao rad nogu **Kasijusa Kleja**, i svih albanskih boksera u reprezentaciji "plavih". Svi ma njima Nikita je dao više od reči, delo izgarano od ljubavi.

ZORICA JEVREMOVIĆ
(Naša borba, oktobar 1997)

tinia Samarana, predsednika MOK-a. Bio je cenjen kod sportista u svim jugoslovenskim republikama. Evo priče iz **Ljubljane**. Sa slovenačkim kolegama sedeo sam u jednoj kafani. Atmosfera je bila veoma prijatna, skoro kućna. Nisam krio ekavicu, a to je bio razlog da me gospon pored šanka upita: Jeste Vi iz Beograda?

Jesam, ako to nije što problematično, reko. Nije, reče čovek i pita da li poznajem Nikitu, Dragana Nikitovića. Da, nedavno smo ga birali za predsednika udruženja novinara i saradujemo. Čuo sam da je ostao bez posla i da loše živi, da li ste voljni da mu poneseš novac, kaže bivši hokejaški golman **Anton Jože Gale** i vadi nekoliko stotki DEM. Tu se stvorio i **Albin Felc**, hokejaški virtuoz, marke su se i od ostalih gostiju samo slagale u Galetovoj ruci.

Nikiti sam persirao. Kad mi je rekao

Komentator može da doprinese lepoti i uzbuđljivosti sportskog takmičenja, a može i da iritira. Posebno ne sme da bude prorok, jer se, obavezno, dogodi suprotno, a naročito ne sme da popuje i pravi se pametniji od gledalaca, jer to najčešće i nije, govorio je Nikita

da to ne činim, objasnio sam to činjenicom da je on bard, a ja samo novinarčić.

Čim sam se vratio iz Ljubljane pozvao sam Nikitu. Halo, bard... Šta je novinarčiću? Bio sam u Sloveniji i doneo sam Vam nešto, moramo odmah da se vidimo, dodite kod **Dragana Kapičića** u Galeriju.

Ulazi Nikita i pita šta je toliko hitno. Dok mu pričam najkraću verziju vadim novac i predajem mu. Neće da uzme, hoće da podelimo. Ne, reko mu, to je za Vas. Onda zasuziše njegove plave oči. "Ej, mali, još sam ovog Felca kritikovao tokom prenosa, jer je mnogo podsećao na Šekija u fudbalu..."

Bio je tako vedar duh. Ponekad bi mi govorio da povučem ručnu, da sam prežestok sa tekstovima u **Borbi** i **Našoj Borbi**, a onda bi, na moje čutanje, rekao: Ma, boli te stojko!

Jedan je bio naš Nikita. Klanjam se bardu!

PREDSEDNICI I PREDSEDNICE: Dragan Nikitović, Gordana Logar, Miloš Vasić, Gordana Suša, Milica Lučić - Čavić, Nebojša Bugarinović, Nadežda Gaće, Đorđe Vlajić, Vukašin Obradović i Slaviša Lekić

NEZAVISNO UDRUŽENJE NOVINARA SRBIJE

Nezavisno udruženje novinara Srbije osnovano je 26. marta 1994. godine kao vanstranačka, profesionalna organizacija. Osnivačkoj skupštini u beogradskom Domu omladine prisustvovalo je 350 novinara iz cele Srbije, koji su za prvog predsednika izabrali **Dragana Nikitovića**, a člansku kartu broj 1 poneo je **Predrag Milojević**, veteran i legenda srpskog novinarstva između dva rata, urednik i dopisnik **Politike** iz sveta.

Prvi Izvršni odbor činili su **Hari Štajner, Stevan Nikšić, Aleksandar Timofejev, Verica Rugar, Dimitrije Boarov, Ofelija Bäcković, Cvijetin Milivojević, Isidora Sekulić, Olivija Rusovac, Gordana Suša** i **Dušan Mašić**, a prvi Nadzorni odbor **Dragoša Ivanović, Milutin Mitrović, Margita Cvetković, Mario Brudar** i **Nebojša Vuković**.

U prvi Sud časti NUNS-a izabrani su **Milan Vlajić** (predsednik), **Aleksandar**

Nenadović, Slavoljub Đukić, Milan Milošević i **Jan Briza**.

Posle Nikitovića predsednici NUNS-a bili su **Gordana Logar** (1996 - 1997), **Miloš Vasić** (1997 - 1999.), **Gordana Suša** (1999 - 2002), **Milica Lučić Čavić** (2002 - 2004), **Nebojša Bugarinović** (2004 - 2006), **Nadežda Gaće** (2006 - 2010), **Vukašin Obradović** (2010 - 2017), **Slaviša Lekić** (2017 - 2019) i aktuelni predsednik **Željko Bodrožić**,

Štiti prava novinara i drugih medijskih profesionalaca, unapređuje profesionalne standarde i promovise etički odgovorno novinarstvo

izabran na Skupštini NUNS-a početkom 2019. godine.

NUNS je u protekle dve i po decenije, u skladu sa osnivačkim principima, dosledno i uporno insistirao na unapređenju i zaštiti prava i položaja novinara, kao i na razvoju medijskog sistema utemeljenog na osnovnim vrednostima demokratskog društva.

Misija NUNS-a je da snažnim i proaktivnim delovanjem u javnosti štiti prava članova i drugih medijskih profesionalaca u Srbiji, sistematski unapređuje profesionalne standarde i promovise etički odgovorno novinarstvo.